

АІ'ҚҰҰН

WWW.AIKYN.KZ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

16.02.2018

АҚОРДА

ҚАУІПСІЗДІКТІ НЫҒАЙТУҒА КҮШ САЛЫНАДЫ

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы Көрім Мәсімовті қабылдады.

Мемлекет басшысына Комитеттің қазіргі қызметі мен алдағы кезеңге арналған міндеттері жөнінде мәлімделді.

Орталық Азия елдерінің сыртқы істер министрлері мен мемлекет басшыларының алдағы кездесулері қарсаңында Нұрсұлтан Назарбаев өңірлік қауіпсіздікті нығайту және діни экстремизм мен терроризмге қарсы күрес жүргізу ісінде шетелдік әріптестермен өзара ықпалдастық орнатудың маңыздылығын атап өтті.

Кездесу соңында Елбасы бірқатар нақты тапсырма берді.

АЛМАТЫ ТӨРІНДЕ ӨТКЕН УНИВЕРСИАДА

Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың «Тәуелсіздік дәуірі» кітабында тәуелсіз Қазақстанның 33 басты нәтижесінің 31-тармақшасы былтыр ғана қазақ елінде тұңғыш рет алауы тұтанған XXVIII қысқы Универсиадаға еске салады. Халықаралық университеттік спорт федерациясының (FISU) ұйымдастыруымен студенттер арасында өтетін халықаралық жарыста әлемнің 57 елінен келген 2 мыңға жуық спортшы бақ сынады. Он бір күнге созылған байрақты бәсекеде саңлақтарымыз жоғары нәтиже көрсетті.

4»

U'S' ANYQ

GERMANI'ADA QAZAQ DASTARHANY JAI'YLADY

Алматының бренді Germani'ada 7-11 nay'ryz aralyg'ynada o'tefin halyqaralyq ty'ri'stik ITB Berlin - 2018 ko'rmesinde tanystyrylady.

Алматы ty'raly stend Qazaqstan pavi'lonynyn' 1/3 bo'ligin almaq. Kely's'iler qazaq elinin' salt-da'stu'ri boi'yns'a ki'iz u'i' quryp, qara jorg'a bi'lep, sonдай-aq sazsynmai'da oi'nap, qurt a'zirley'di u'i'renetin bolady. Sonymen qatar s'arag'a Qazaqstannyn' iri ty'ri'stik operatortarynyn' o'kilderi qatysady. Bul s'arag'a qatysy' arqyly Almaty qalasyynyn' ty'ri'stik a'ley'etin arttyry' ko'zdelip otyr. Ko'rmege etnoma'deni' muralar qoi'ylyp, ko'mei'men ai'tylatyn a'n, qazaq ku'i'i's'aryqta, ulttyq as ma'ziri, ka'desy'i'lar usynylady.

KO'KS'EDE MOBI'LDI KITAPHANA BAR

Ko'ks'etay'dag'y Mag'jan Jumabaev atyndag'y Aqmola oblysynyn' g'ylymi' a'mbebap kitaphanasynada «Mobi'ldi kitaphana» jobasynyn' tusay'keseri o'tti.

Kitaphana mamandarynyn' so'zins'e, oqyrmandar smartfon nemese plans'ettin' ko'megimen QR-kod arqyly «Mobi'ldi kitaphana» qosym'synada usynylg'an 110 a'debi' kitapytn' kez kelgenin lezde tay'yp, oqi' nemese ju'ktei' alady. Mobi'ldi oqyrmandar baspadan jaryq ko'rgen da'stu'rlii kitaptardan aldistamai'dy. Kerisins'e, oblystyq kitaphana usynyp otyrg'an elektronny gadjetter arqyly «Mobi'ldi kitaphana» so'relerindegi qazirgi zamang'y ja'ne klassi'kalyq 100-den astam s'yg'armany qazaq, orys ja'ne ag'yls'yn tilderinde oqi' alady.

JAS SY'RETS'ILERDEN ELORDAG'A SY'LYQ

«Ry'hani' jan'g'yry'» bag'darlamasy ai'asynada Astana l'y'NESKO kly'bynyn' balalar ko'rkem sy'ret mektebi «Uly dala boi'ay'lary» atly quttyqtay' qag'azdary j'i'yntyg'ynyn' jobasyn usnydy.

Quttyqtay' qag'azdary bati'k, s'i', akvarel men akri'l keskindeme, pastel ja'ne grafi'ka tehni'kalarynda oryndalg'an. Ko'rkem sy'ret mektebinin' di'rektory Gu'lzi'a Esenovany'n' ai'ty'yns'a, oqy'sylar s'yg'armas'ylyg'ynan olardyn' armandary men q'i'aldaryn, el tari'hy men onyn' etnoma'deni' qundilyqtaryna degen qyzyg'y's'ylyqtaryn ko'ry'ge bolady. Aqpan ai'ynyn' son'yna qarai' 1 000 dana quttyqtay' qag'azyn s'yg'ary' josparylanyl otyr.

ШЕТЕЛДІК ИНВЕСТИЦИЯ ТАРТУҒА МӘН БЕРІЛЕДІ

Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев Сыртқы істер министрі Қайрат Әбдірахмановты қабылдады. Бұл туралы Ақорданың баспасөз қызметі хабарлады.

Кездесу барысында Қайрат Әбдірахманов Мемлекет басшысына Сыртқы істер министрлігінің қазіргі қызметі, сондай-ақ алдағы кезеңге арналған жоспарлары жөнінде мәлімделді.

Елбасы Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі мен Каспий маңы мемлекеттері басшыларының саммитіне дайындық барысындағы ұйымдастырушылық және мазмұндық мәселелерге баса назар аударды.

Нұрсұлтан Назарбаев Үкіметтің кеңейтілген отырысында берілген тапсырмалар тұрғысынан алғанда, сыртқы саясат ведомствосы экономикамыздың басты салаларына шетелдік инвестиция тарту үдерісінде ерекше рөл атқаратынын атап өтті.

Қазақстан Президенті кездесу соңында бірқатар нақты тапсырма берді.

МӘСЕЛЕ

Тәуелсіздік алғалы бері атын дабырайтып, толқын-толқын өткізіп жатқан жекешелендіру деген игі дәстүр бар. Бизнесмендер мемлекетке «қалыңмалын» төлеп, белгілі бір нысанды өз меншігіне қабылдап, жауапкершілігін мойнына алады. Тура үйлену секілді. Бұл – мемлекеттің көмектесуге мұршасы келмей, не жеке адамнан қайыр болмай азып-тозып тұрған мекемелер мен кәсіпорындардың қайта жаңдануы үшін керек. Әнеуғүні Үкімет басшысы ренжіген – «жекешелендіруден түскен ақша қайда кетіп жатыр?» деп. Енді жақында ғана бір депутат тіпті түңілген дейді – дардай кәсіпорындарды тиын-тебенге сатып не ұтамыз деп. Бір шикілік бары байқалады. Не қазанның астына отты қатты жағып күйдіріп алғанбыз, не отын жетпей бабы келіспей тұр.

ЖЕКЕШЕЛЕНДІРУ ЖЕЛГЕ ҰШТЫ МА?

Абай АЙМАҒАМБЕТ

Сонау қаңтарда өткізілген Үкімет отырысында осы тақырып көтерілген кезде, мұрнына қонақтай беретін көзілдірігін түзеп қойып Қаржы министрі Бақыт Сұлтанов баяндама жасаған. Айтуынша, кешенді жоспарға 904 нысан кірген. Оның 876-сы туралы толық ақпарат арнайы сайтқа жарияланған (gosgest.kz). Екі жылда 476 кәсіпорын нарыққа шығарылып, 367-сі сатылған. Нәтижесінде, 164 млрд тенге ақша түсіпті. Қарап отырсаңыз, цифрлар төмен қарай құлдырай берді. Тәртіп бойынша жекешелендіруден түскен қаражат ешкімге мойын бұрмастан Ұлттық қорға қарай тартып отыруы тиіс еді. Алайда жетпей қалыпты. Мұны министрдің өзі мойындаған. Оның үстіне Ұлттық экономика министрі Тимур Сүлейменовтің «тағы 168 кәсіпорын қатарға қосылды» деп айтып, Премьер-министрдің қытығына тигені де күні кеше болғандай көз алдымызда. Бақытжан Сағынтаев айтқандай «кәсіпорындарды бір қолымызбен қысқартып, бір қолымызбен көбейтіп отыратын болсақ» оның пайдасы не?

Мәжіліс депутаты Айқын Қоңыровтың ойынша, мемлекеттік мекемелер қазіргі қарқынмен сатыла берсе, Үкімет шығынға батып қалуы мүмкін. Бұл сөзіне аргумент ретінде, Қоңыров – мемлекеттің экономикаға араласа беруін келтіреді.

Жекешелендірудің тиімділігі сезіліп жатқан жоқ. Төрт жыл ішінде 600-ден астам нысан сатылып, бюджетке 256

миллиард тенге түскен. Бірақ бұл – 4 жылдық бюджеттің бір пайызы ғана. Жаппай жекешелендіру жүрді екен деп қор нарығы да дамып кетіп жатқан жоқ. Осы күнге дейін ұлттық холдингтерге тиесілі 114 мекеме саудаланып, оның 29-ы ғана аукцион арқылы жоғары бағаға өткен. Қалғаны – тиын-тебен, – дейді Мәжіліс депутаты.

Депутаттың сөзінше, мекемелердің түсініксіз жолмен сатылуы себепті, Үкімет те «өз өнімінің» қызығын көре алмай отыр. Коммуналдық мекемелерді иеленіп алған жеке адамдар, тарифтерді қымбаттатып жіберуі де мүмкін.

– Сатылған нысандардың 54 пайызы – коммуналдық меншіктер. Көбісі әлеуметтік бағытта және олардың сатылуы мүмкін сектордың экономикалық мүмкіндігін кеңейтпейді. Сатылып жатқан тағы бір маңызды нысандар – мемлекеттік органдар мен ұлттық компаниялардың сервистік ұйымдары. Бірден-бір тасымалдаушы мекеме болғандықтан да, олардың сатылғаны бәсекеңің артуына ықпал ете қоймайды. Екінші жекешелендіру толқыны кезінде бағдарламадан 321 нысан алынып тасталған, – деді депутат.

Экономист Жарас Ахметовтың айтуынша, қазір жекешелендіру үшін аса ыңғайлы уақыт емес екен.

– Осы кезенді жекешелендіру үшін нарық тұрғысынан аса қолайлы уақыт деп айтуға келмейді. Себебі, ірі компаниялардың бағасы да өте жоғары болатыны белгілі. Ал бізде дәл қазір қаржы секторы жайбарақат күйде емес, валюта мың құбылып тұр. Болжалды сектор екі бөлім-

нен тұрады. Біріншісі – бюджеттің қалтасының қалыңдауы. Мысалы, «Казмұнайгаз» акциясының 25 пайызы сатылса, онда «Самұрық-Қазына» қаржыландыруға кететін бюджет шығыны азаяды. Не болмаса бірден тіке бюджетке барып түсуі мүмкін. Мұны енді Үкімет шешеді. Екіншісі – инвестицияның тартылуы. Жекешелендіру процесінің арқасында жана акционерлер келеді және олар аталған компанияларда корпоративті басқаруды күшейтуі мүмкін. Міне, жекешелендіру үдерісінен біз осындай екі пайда көруге тиіспіз. Иә, қазір не өзіне, не басқаға пайдасы жоқ мекемелер, кәсіпорындар жекенің қолына өтсе, әлдеқайда аяққа тұрып, нығайып, түлене бастауы мүмкін ғой. Осы тұрғыдан алғанда жекешелендіру өте маңызды. Бірақ жариялы түрде қалай сатылып жатыр, кімдер алып жатыр, сатып алғаннан кейін лайықты түрде инвестиция салып жатыр ма деген сұрақтарға жауап таба алмадым әлі күнге. Бір білетінім – біздегі футбол клубтарының сатылмай жатқаны. Оларды сатып алып қаржыландыруға, бүкіл ауыр жүгін көтеруге ешкім құлықты емес, – дейді экономист.

(Жалғасы 2-бетте)

СЕНАТ

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛДАР КҮНІ

Сенаттың кезекті отырысы өрешке болды. Онда депутаттардың үштен бірі сауалдарын жария етті.

Сенатор Сәуле Айтпаева көпестікпен қамалған депутаттық сауалдарға жауап берді. Оның бірі - қазіргі уақыттағы ауыл шаруашылығын дамыту мәселесі.

Сенатор Сәуле Айтпаева көпестікпен қамалған депутаттық сауалдарға жауап берді. Оның бірі - қазіргі уақыттағы ауыл шаруашылығын дамыту мәселесі.

МӘЖІЛІС

ҰЛЫБРИТАНИЯ ЕЛШІСІМЕН ЖҮЗДЕСТІ

Мәжіліс төрағасы Нұрлан Нығматулин Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігінің еліміздегі Төтенше өкілетті елшісі Майка Гиффордты қабылдады.

Мәжіліс басшысы атап өткендей, Ұлыбританиямен жан-жақты және өзара тиімді қатынастарды нығайту - Қазақстанның сыртқы саясатындағы ең маңызды бағыттардың бірі.

Мәжіліс басшысы атап өткендей, Ұлыбританиямен жан-жақты және өзара тиімді қатынастарды нығайту - Қазақстанның сыртқы саясатындағы ең маңызды бағыттардың бірі.

ҮКІМЕТ

«КӨК ЭКОНОМИКА» АВТОРЫН ҚАБЫЛДАДЫ

Үкімет үйінде Премьер-министр Бақытжан Сағынтаев инновацияларды дамыту саласындағы халықаралық сарапшы Гюнтер Паулимен кездесу өткізді.

Гюнтер Паули - «Көк экономика: 10 жыл, 100 инновация, 100 миллион жұмыс орны» (The Blue Economy: 10 years, 100 innovations, 100 million jobs) кітабының авторы.

Kazakh Invest АҚ-тың 2018 жылға арналған жұмыс жоспары қаралды, сондай-ақ «Ұлттық инвестициялық стратегия» бағдарламасы аясында инвесторларды тарту бойынша компанияның қызметін жетілдіру мәселелері талқыланды.

Серік Жаксыбеков өз сауалында «Шымкент - Ташкент» автомобиль жолының бойында орналасқан «Жібек жолы» телефон стансасының сатылуына бас прокурордың назарын аударды.

Дәурен Әділбеков төрт деңгейлі бюджеттің атқарылуына, мемлекеттік жекеменшіктің туралы заңды іске асыру және Целиноград және Бұрабай аудандық ішкі істер бөлімдерінің басқарылуы туралы сұрақтарды қозғай отырып, жауап берді.

Қолданыстағы заңнамаға сәйкес, Конвенция қолданылатын Қазақстан және Эстониямен қатынастарын атаулары нақтыланды.

Сенатта сенаторлар қатары толықты. Палата отырысы барысында Сенат депутаты Мұхтар Құл-Мұхаммедті Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің мүшесі етіп сайлады.

Сенаторлар Қазақстан Үкіметі мен Біріккен Ұлттар Ұйымы арасындағы Солтүстік және Орталық Азия үшін Субөңірлік

ОТЫРЫС

ҚАУІПСІЗДІК РЕЙТИНГТЕН ҚҰНДЫРАҚ

Нұрлан Нығматулиннің Төрағалықпен өткен Мәжілістің қазіргі отырысында еліміздегі кәсіпкерлік қызметті реттеуге қатысты жаңа заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Нұрлан Нығматулиннің Төрағалықпен өткен Мәжілістің қазіргі отырысында еліміздегі кәсіпкерлік қызметті реттеуге қатысты жаңа заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Нұрлан Нығматулиннің Төрағалықпен өткен Мәжілістің қазіргі отырысында еліміздегі кәсіпкерлік қызметті реттеуге қатысты жаңа заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Қолданыстағы 13 кодекстен 100 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

МӘСЕЛЕ

ЖЕКЕШЕЛЕНДІРУ ЖЕЛГЕ ҰШТЫ МА?

Былтыр маусым айында Астанада экономикалық форум өтті, «Самұрық - Қазына» қорын жекешелендіру бағдарламасы және оның ел экономикасындағы рөлі атты сессиясы ұйымдастырылды.

Біршама табысты жүргізілді. Ірі ұлттық компанияларға келетін болсақ, олар көбінесе аса үлкен емес пакеттерін сатылымға шығарып жатыр.

«Самұрық - Қазына» туралы сөз қозғалып калған соң айта кетелік, еліміздегі жекешелендірудің екінші толқыны аясында «Самұрық - Қазына» мемлекеттік активтердің бас операторы ретінде бұл процеске белсенді түрде қатысады.

САПАР

Мемлекеттік хатшы Гүлшара Әбдіқалықова жұмыс сапарымен Түркия республикасына барды.

Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Оған сондай-ақ «Атамекен» ҰКП, Түркия сауда палатасы және тауар биржалары одағының Мемлекеттік органдарының өкілдері кәсіпкерлік қоғамдастығының өкілдері шақырылды.

Дайындаған Айхан ШӨРІП

КӘСІПКЕР ӘЙЕЛДЕР ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ АРТАДЫ

идеясының іске асуы және барша қазақстандықтардың өнебегінің жемісі.

Форумда кәсіпкер әйелдердің инновациялық бизнес-жобаларының таныстырылымы болып, сындарлы түрде озық тәжірибе алмасып, Қазақстан мен Түркияның әйелдер бизнес-қоғамдастығы арасындағы экономикалық және инвестициялық қарым-қатынасты одан ары дамыту мәселелері талқыланды.

Түркияның бизнес өкілдері арасындағы инновациялық және инвестициялық ірі жобалардың тізімі әзірлеу. Үшіншіден - заманауи цифрлы технологиялар саласында табысты жұмыс істеп жүрген кәсіпкерлермен бірлесіп, жаңа жобалар және тәжірибе алмасу мақсатымен арнаулы іс-шаралар өткізу.

КАДРЛАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІ СЫНАЛДЫ

«Нұр Отан» партиясының хатшысы Ғабидолла Әбдірахымов Елбасы, партия Төрағасы Нұрсұлтан Назарбаевтың партия Саяси кеңесінің кеңейтілген отырысында партияның жаңғырту бағытында берген тапсырмаларына орай, Қызылорда облыстық партия филиалы қызметкерлерін аттестациялаудан өткізді.

Әбдірахымов жүргізіп, тиісті шешім шығарды.

— Аттестациялаудың негізгі мақсаты — қызметкерлердің кәсіби деңгейін анықтау. Партиялық жаңғырту бағытында жасалып отырған жұмыстар алдымен орталық партия аппараты қызметкерлерінен басталды. Өңірлер бойынша бірінші Қызылордада өтіп отыр. Жалпы, аттестациялау қорытындысы қызылордалық партия қызметкерлерінің деңгейі жоғары екендігін көрсетті, — деді партия хатшысы Ғабидолла Әбдірахымов.

Аттестациялық комиссияның қоры-

тындысы бойынша 41 қызметкердің 37-і өз лауазымдарына сай деп танылды. 2 қызметкер 1 айдан кейін аттестациялаудан қайта өтеді. Лауазымына сай деп танылған қызметкерлердің арасында 1 қызметкер орталық партия аппараты қарлық резервіне, 14 қызметкер жоғары партия мектебінде білімін жетілдіруге жолдама алды. Аттестациялау ережесіне сәйкес, жұмыс өтілі 35 жылдан асатын және 6 ай толмаған партия қызметкерлері аттестациялаудан босатылды.

Мира ҰЗАК

«Нұр Отан» партиясының Республикалық қоғамдық қабылдау бөлмесінде Мәжіліс депутаты Қуаныш Сұлтанов өтінішпен келген азаматтарды қабылдады.

Шымкент қаласының тұрғыны Гүлзінат Қалдыбаева бастана дауы және қаражатын алу бойынша нотариустың іс-әрекетіне шағымданды. Депутат аталған мәселеге байланысты әділ шешім шығаруды сұрап, шағымхатты Жоғарғы сот төрағасы Ж.Асанов пен Бас прокуратураға жіберетін болды.

Зейнеп Шәкірғанова қамқорлығына алған төрт баласымен үйінен еш негізсіз шығарып жібергенін айтып, депутатқа көмек көрсетуін сұрай келіпті. Қолында Патронаттық тәрбие келісімі де бар екенін және ол еш өзгертілмегенін айтты. Яғни, келісімге өзгеріс енгізілмей, баспанасында тұра беруге құқылы екенін жеткізді. Бұл үйде 4 жыл тұрған. Оған арнайы комиссия шешімімен қоныстанған екен. Осыған байланысты Зейнептің шағымы партия атынан Астана қаласы әкімдігіне қарау үшін жолданатын болды.

Алты баласының анасы Ұрзада Уайсова баспанаға қол жеткізе алмай жүргеніне капалы екенін айтып, депутаттан осы мәселемен шешіп беруге ықпал етуін сұрады. Ол бүгінде бастана алу кезегінде 694 орында тұр. Бұл тұрғыла, азаматшаға қолданыстағы заңдар бойынша түсініктеме беріліп, өтініші

БАСПАНАЛЫ БОЛУ МҮМКІНДІГІ МОЛ

партия атынан Астана қаласы әкімдігіне жолдау үшін қабылданды.

— Қаншама түйін шешіліп жатқанымен, тұрмыс мәселелері, әсіресе үй алуға мұқтаж жандар көп. Қазір «Нұрлы жол», «Нұрлы жер» сияқты халықтың пайдасына бағытталған түрлі мемлекеттік бағдарламалар бар. Соның негізінде, мыңдаған адам жаңа пәтерлерге қоныстануда. Алайда адамдар тек мемлекеттік көмекті күтіп отырмай, баспана алудың басқа да жолдарын пайдаланғандары дұрыс. Мәселен, қазір пәтерді жалға алу арқылы сатып алу,

ипотекамен үй алу сияқты мүмкіндіктер бар. Адамдар кейде соны ескере бермейді, «Нұр Отан» партиясынан көмек сұрап жатады. Бірақ партияның пәтер беретін ешқандай қоры жоқ. Дегенмен арыздарды тиісті органдарға жіберіп, әділетті шешім шығаруды талап ету жұмыстарын ұйымдастырып отырады. Барлығы да заң аясында жасалуы тиіс. Себебі, әрбір азамат мұнда әділет іздеп келеді, — дейді депутат Қуаныш Сұлтанов.

Нұрай ПАХЫМ

«Нұр Отан» партиясының Қостанай қалалық филиалы мен «Жас Отан» Жастар қанаты Сырбай Мәуленов атындағы мектеп-гимназияда Астана қаласының 20 жылдығына орай «Астана — Арман қала» атты пікірсайыс ұйымдастырды.

АСТАНАМЫЗ ГҮЛДЕНЕ БЕРСІН!

Жарыста мектеп оқушыларынан құрылған «Бәйтерек», «Хан Шатыр» және «Астана Арена» командалары өз білімдерін көрсетті.

Пікірсайыс көпшілікке үлкен ой салды. Себебі, бақтарын сынаған оқушылар негізінен Астананың спорт кешендері мен мәдени орталықтары жайлы кенінен әңгіме қозғалды.

— Астана — еліміздің бас қаласы. Әрбір елдің намысты перзенті өз отаны, туған жері туралы жан-жақты біліп, оны қадірлеуі білуі керек. Біз — елдің болашақ патриоттарымыз. Алдымыздағы аға буын өкілдері секілді республикамызды өркендетуге лайықты үлесімізді қоса береміз, — дейді қалалық, облыстық пікірсайыстардың жеміні, гимназияның 10-сынып оқушысы Ақмарал Бекенова.

«Нұр Отан» партиясы қалалық филиалының кеңесшісі Айтөре Тұрсынның айтуына қарағанда, алдағы уақытта да өзгелерге өнеге ретінде осындай басқосулар жалғасалы.

Оразалы ЖАҚСАНОВ, Қостанай облысы

АУРУДЫҢ АЛДЫН АЛУ - ӨТЕ МАҢЫЗДЫ

«Денсаулық сақтау ісі қымбатқа түсетін стационарлық емге емес, негізінен аурудың алдын алуға бағытталуға тиіс». Елбасының «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауындағы дәл осы тапсырма аясында сайлаудың бағдарламаның «Денсаулық сақтау» бағыты бойынша комиссияның көзекті отырысы өтті.

Бүгінде МСАК ұйымдары базалары мен Саламатты өмір салтын қалыптастыру орталықтарында 96 жастарға арналған денсаулық орталығы жұмыс істеп тұр. Олардың қызметі медико-психо-әлеуметтік көмек көрсету, жасөспірімдерді саламатты өмір салтын ұстануға оқыту, сектораралық ынтымақтастық орнатуға бағытталған.

Денсаулық сақтау министрлігі Салауатты өмір салтын қалыптастыру проблемалары ұлттық орталығының директоры Жәмилә Баттақова барлық аймақ бойынша «Саламатты өмір салтын насихаттау үшін» бюджеттен 2018 жылға 2 219 619 000 теңге қарастырылып отырғанын жеткізді. Алайда бұл тұрғыда мәселелер де туындап отырғанын атап өтті: «Мемлекет қаржы-ландырмақ, алайда «Саламатты өмір салтын қалыптастыру» бойынша қызметтерді орындау үшін жеткізушілерді конкурстық іріктеу рәсімі кешеуілдеп отыр. Бұл «Ден-

саулық» мемлекеттік бағдарламасының орындалуын тежеуде. Қазір үш облыс қана келісім жасаған, олар — Ақмола, Ақтөбе және Батыс-Қазақстан облыстары», — деді Жәмилә Баттақова.

Денсаулық саласы мамандарының пікірінше, әр адамның денсаулығы 50% өзінің өмір салтының әсеріне тәуелді, ал қалған факторлар бойынша 20% қоршаған ортаға, 20% генетикалық базаға, 10% денсаулық сақтау саласының деңгейіне байланысты екен.

Отырыс барысында салауатты өмір салтын насихаттау мен нақты шараларды іске асыру үшін атқарылатын жұмыстар жұмыстар талқыланды. Бейнеконференциялық байланыс арқылы тыңдалған аймақтардағы Денсаулық сақтау басқармалары басшыларының жұмыстарына баға беріліп, кемшіліктері айтылды және нақты талаптар қойылды.

Нұрай ПАХЫМ

2008 жылы Моңғолияның Баянөлгей аймағынан көшіп келген Тоқтаубай Сетерхан апа бүгінде Астана маңындағы Қоянды ауылында тұрып жатыр. Қазақстан азаматтығын алған соң жат жұртта қалған ұлдарын, қызы мен келіндерін шақырады.

ПАРТИЯ ҚАНДАСЫМЫЗҒА КӨМЕКТЕСТІ

2010 жылы олар да Қазақстанға ат басын тірейді. Алайда келіні Нұржан Болатбек азаматтық ала алмай, біраз жүріп қалады. Қолында ықтиярхаты бар ол Ақмола облысына қарасты Целиноград ауданының көші-қон полициясына талай барған. Бірақ қағазбастылықтан арылмай қойған біздің қоғам бір мекемеден келесі мекемеге сенделіп қойғаннан басқа «жасылық» жасамапты.

Амалы таусылған Сетерхан апа келінінің құжаттарын алып, «Нұр Отан» партиясының Целиноград аудандық филиалына барды. Нәтижесінде, Нұржан Болатбек Қазақстан Республикасының азаматы атанды. Халыққа көмек көрсету орталығының «жеке куәлігі дайын болды» деген қуанышты хабар күтіп отыр.

— 1930 жылдары елден бас сауғалап кеткен өкем Тоқтаубай Баянөлгейдің Байқалам ауылында есепші болып қызмет етті. Анам үй шаруасында болды. Ата-ана балаларының туған елге қайтып, өсіп-өркендегенін армандап кетті. Бүгінде Қояндыда тұрып жатырмыз. Негізгеріміз №20 мектепте оқиды, — дейді Сетерхан апа.

Партияға өтініш білдіргеннен кейін, арада аз уақыт өткен соң қуанышты хабарын жеткізіп, партияның аудандық филиалына хабарласқан қандасымыз өз ризашылығын айтып, алғысын білдірді. «Нұр Отан» партиясына үлкен рақмет.

Ж.ӘШІМХАНҰЛЫ

Елбасының «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауында «Индустриаландыру жаңа технологияларды өңгізудің көшбасшысына айналуы тиіс» екендігі айтылды.

ЖАҢАЛЫҚ - ЖАҢА ӘДІСТЕ

Бұл мәселе «Нұр Отан» партиясы Манғыстау облыстық филиалында өткен «Индустриалды даму» бағыты бойынша сараптама комиссиясының отырысында сөз болып, аймақтың индустриалды-инновациялық даму деңгейі туралы мәселелер қаралды.

— Аймақтағы индустриалды даму мәселесін шешудің бірден-бір жолы — облыс аумағындағы таңдаулы жобалар тізімін жасап, оларға инвестиция тарту, — деді Манғыстау облысы индустриалды-инновациялық даму басқармасының инвестициялық-инновациялық саясат және сыртқы экономикалық қызмет бөлімінің басшысы Тілеген Едігеев.

Отырыста сараптама комиссиясының мүшелері 2018 жылға жоспарланған мәселелерді талқылады. Жоспарды әзірлеу кезінде облыстық индустриалды-инновациялық даму басқармасы жүзеге асыратын негізгі міндеттерге бақылау жасауға көңіл бөлінді. Қазақстан Республикасының 2015-

2019 жылдарға арналған мемлекеттік индустриалды-инновациялық даму жөніндегі бағдарламасына сәйкес жасалған Манғыстау облысының кәсіпкерлікте қолдау картасы бойынша аймақта 22 жобаны жүзеге асыру жоспарланып отыр. Мысалы, 2018 жылы арнайы экономикалық аймақта трансформаторлар және кабельдер шығарумен айналысатын «Ақтауэнергомаш» зауытын іске қосу көзделген. Зауыттың құрылысына әзірбайжандық инвесторлар қаржы салды.

Тілеген Едігеев Түпқараған ауданында салынатын жел қуатымен электр энергиясын өндіретін станса құрылысы туралы баяндады. Аймақта күн электр стансаларын салу да қарастырылған. Болашақта индустриаландыру саласындағы жаңа технологиялар арқылы өндіретін бұл стансалар халықты электр энергиясымен қамтамасыз ететін болады.

Зәмзәгүл НАЗАР

КЕҢСЕДЕГІ КЕЗДЕСУЛЕР ЖЕМҚОРЛЫҚ МӘСЕЛЕСІН ШЕШПЕЙДІ

«Нұр Отан» партиясы Алматы қалалық филиалы жанындағы Жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қоғамдық кеңестің отырысы өтті. Алқалы жиынға партияның қалалық филиалы басшылығы, Алматы қаласының мемлекеттік кеңесшісі мен мемлекеттік мекемелердің жетекшілері, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қоғамдық кеңестің өкілдері, қалалық әкімдіктің осы мәселеге жауапты мамандары мен БАҚ журналистері қатысты.

Күн тәртібінде санитарлы-эпидемиологиялық қызмет пен өрт қауіпсіздігі саласындағы жемқорлыққа қарсы күресудің жүйелі іс-шаралары қаралды. Қоғамдық кеңестің төрағасы Борис Әлекенұлы:

— Елбасының биылғы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауының тоғызыншы бағыты — Жемқорлықпен күрес және заңның үстемдігіне бағдарланды. Мемлекет басшысы «Жемқорлықтың алдын алуға бағытталған күрес жалғаса береді. Мемлекеттік органдардағы процестерді, соның ішінде олардың халықпен және бизнеспен қарым-қатынасын цифрландыру маңызды болып саналады. Атап айтқанда, азаматтар өз

өтініштерінің қалай қарастырылып жатқанын көріп, дер кезінде сапалы жауап алуы тиіс. Азаматтардың конституциялық құқықтарына кепілдіктің нығайту, құқық үстемдігін қамтамасыз ету, құқық қорғау қызметін ізгілендіру жұмыстарын жалғастыру қажет. Қоғамдық тәртіпті сақтау және қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласында көшелерде және адам көп жиналатын қоғамдық орындарда бейнебақылау жүргізетін, азаматтарды анықтайтын және жол қозғалысын қадағалайтын интеллектуалды жүйелерді белсенді түрде енгізу керек» деген тапсырма берді. Мемлекет басшысы басшылыққа барлық бағдарламаларында шағын және орта бизнеспен айналысуға ниетті тұлғаларға қолдау көрсетуді нықтап тапсырды. Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет пен өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ететін сала мамандары осы шағын және орта кәсіпкерліктің қарқын алуына қажет сапаны бекітіп беру алуы тиіс, дейтұрғанмен кей тұста қолбайлау болып отырғандары да жасырын емес, — деп атап өтіп, алқалы отырысты бастап берді.

Бүгінде санитарлы-эпидемиологиялық қызмет мамандарының тексерісі барысында жемқорлыққа қарсы күрес шараларының тиімділігі бәсеңдеп, керісінше төуекелі күшейген тұстары біршама арта түскен жағдайлар кездесуде. Бұған Қоғамдық кеңестің жүргізіп жатқан зерттеулері мен сауалнамалары дәлел бола алады. Осыған байланысты Қоғамдық кеңес мүшелері бұл саладағы оқшылықтардың тізімін тіркеп,

тиісті мекемелерге жіберген екен. Қаладағы санитарлы-эпидемиологиялық тексеріс мәселесіне тікелей жауапты Алматы қаласы қоғамдық денсаулық сақтау департаменті де жауапкершіліктен тыс қалмапты. Отырыс барысында осы мекеменің басшысы Айзат Молдақасымова баяндама жасап, бірқатар сауалдарға жауап берді. Айзат Балтағұлқызының айтуынша, өткен жылы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес шаралары аясында тиісті мекемелердің өкілдерінің қатысуымен түрлі басқосулар, семинар-тренингтер өткізілген. Департаментке келіп түскен арыз-өтініштердің қатары едәуір азайған. Алайда «Нұр Отан» партиясы Алматы қалалық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Жұлдыз Омарбекова саладағы осы оқшылықтың орын толтыру үшін денгелек үстелдердің өткізілігін жеткіліксіз екенін атап өтті. «Семинар-тренингтер сала мамандарының кәсіби біліктілігін жетілдіру, я болмаса жүйелі проблемаларды шешу үшін басқосу мақсатында өткізілгені жаксы. Кеңесдегі кездесулер жемқорлық мәселесін шеше алмайды» деді Жұлдыз Қажықенқызы.

Бұдан кейін Алматы қаласындағы Төтенше жағдайлар департаментінің басшысы Серік Әубәкіров есеп берді. Генерал-майордың баяндамасынан да саладағы жемқорлықтың себебін анықтап, салдарымен күресу үшін түрлі түсіндіру жұмыстары жүргізіліп жатқанын ұқтық. Талқылау барысында Серік Ғабдоллаұлына жекеменшік балабақшалардың өрт қауіпсіздігі мен

төтенше жағдайларға дайындығына қатысты бірқатар сауалдар қойылды. Қалалық мәслихат депутаттары бүгінде жекеменшік бақшаларда бала денсаулығына қолайлы деп қойылып жатқан экологиялық таза ағаштардың жайы мазалайды екен. Олар ТЖД өкілдерінің «осы ағаштарды өрт қауіпсіздігі талаптарына сай арнайы бояумен сырлау туралы» ескертпелерінің қаншалықты орынды екенін сұрады.

«Айқын» республикалық қоғамдық-саяси газетінің бас редакторы Нұртыре Жүсіп «Бүгінде жекеменшік бақшаға айналған екі қабатты үйлердің қарасы көп. Олардың басшылығынан бастап тәрбиешілеріне дейін төтенше жағдай орын алған кезде атқаратын іс-шаралардан хабарлар болуы керек. Осы жағдайды бақылау қаншалықты жолға қойылған және ТЖД-ның тәрбиешілері оқыту бағдарламасы бар ма?» деген сауал қойды.

Қазіргі уақытта мұндай жекеменшік балабақшалардың жалпы нормасы ТЖД талаптарына сай екенін Серік Ғабдоллаұлы атап өтті. Сондай-ақ тәрбиешілерді оқытудың арнайы жүйесі бар және ары қарай да жетілдіріліп отыратынын тілге тиек етті.

Отырыстың екінші бөлігінде, қалалық жолшылар көлігі және автомобиль жолдарының жұмысына жауапты басқарманың қызметі барысы мен атқарып жатқан іс-шаралары сынға алынып, сарапқа салынды.

Асыл ТҰМАР

ЖАНАЗЫҚ

АЛМАТЫ ТӨРІНДЕ ӨТКЕН УНИВЕРСИАДА

Балуан Шолак атындағы спорт сарайы, «Алатау» шаңғы және биатлон кешені, «Табатаған» спорттық ойын-сауық кешені және «Халық Арена» мен «Алматы Арена». Бұл спорттық инфрақұрылымдар бүгін де қала тұрғындары мен қала қонақтарының игілігі үшін қызмет етуде. Универсиададан ашылу салтанатында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев: «Қысқы Универсиадалар тарихында алғаш рет

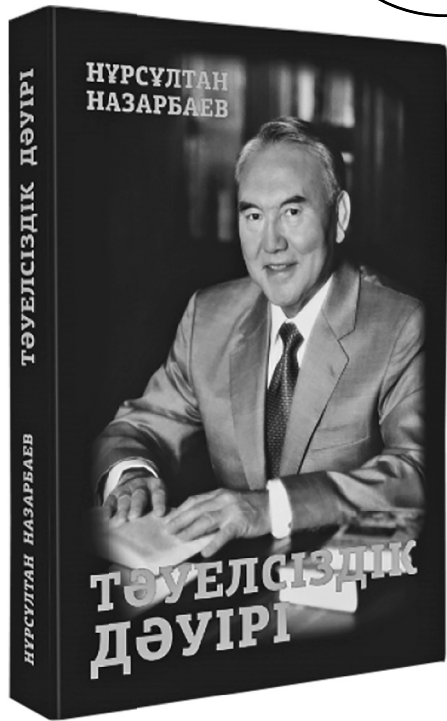
мұнда Атлеттер қалашығы салынды. Бұл жобаға жұмсалған инвестиция қазақстандықтардың игілігіне қызмет ететін болады. Ареналар көпшілікті бұқаралық спортқа тартатын орталыққа айналады. Атлеттер қалашығы 1700-ден астам отбасыға арналған қолжетімді әлеуметтік тұрғын үйі бар жана ықшамауданды құрайды» деген болатын. Халықаралық студенттік спорт феде-

рациясының президенті Олег Матышин: «Өте жоғары деңгейде ұйымдастырылған бұл спорттық додаға бұдан бұрынғы Универсиадаларға қарағанда шығын аз кетті. Инвестициялар көлемі керісінше артты. Осы жайтқа ерекше назар аудартқымыз келеді. Ақ ойындарға 57 елдің 2000-ға тарта спортшысы келді. 578 университеттің үмітін арқалаған кіл мықты өзара кім мықтыны анықтады» деген еді.

Универсиада – 2017 жарысын әлемнің 80 елінде 1 млрд көрермен тамашалады. EUROSPORT 1 және 2, CBS (АҚШ), CCTV (Қытай), KBS (Оңтүстік Корея), Match-TV (Ресей), Eurosport Asia-Pacific (Австралия және Мұхит аралдары) арналарынан көрсетілді. Бұл жайлы Мәдениет және спорт министрі Арыстанбек Мұхамедиұлы: «Спортшыларымыздың жеңісі барлық спорт жұртшылығын дүр сілкіндірді және бүкіл әлемдегі спортсүйер қауымды бей-жай қалдырған жоқ. Сондай-ақ Универсиададағы спорттық жеңістер еліміздің жоғары экономикалық, әлеуметтік және мәдени дамуының дәлелі» деп атап өткен.

28-ші Қысқы жарыс 60 елден 30 мыңнан астам қонақтар мен туристерді қарсы алды. Кез келген ірі шара секілді қысқы Универсиадаға 3 мыңнан астам ерікті үлес қосты. 2800 ерікті Алматы қаласынан болса, 200 адам шетелден және еліміздің өзге өңірлерінен келіп, ерікті ретінде ойындарға қатысуға мүмкіндік алып, сайыс барысын ғаламтор кеңістігінде жариялап, таратып отырды.

Жалпы, Универсиаданы Алматыда өткізу туралы ресми шешім 2011 жылғы 29 қарашада Брюссельде Халықаралық университеттік спорт федерациясында (FISU) өткен дауыс беру нәтижесінде қабылданды. Осылайша, Алматы бұрынғы кенестік кенестік елдерінің ішінде бірінші болып, 2017 жылы өтетін XXVIII қысқы Универсиаданың астанасына айналды. Бұған дейін 1973 жылы Мәскеу және 2013 жылы Казан қаласы жастардың тек жазғы спорт ойындарын қабылдаған болатын. Универсиада туын Алматыға беру салтанаты рәсімі 2015 жылғы 15 ақпанда Испанияның Гранада қаласында өтті. Гранадада өткен ойындарда қазақ жастары 3-орынды иеленген болатын. Универсиада ойындарын өткізу эстафетасы 2017 жылы Алматыға жеткен болса, екі жылда бір болатын студенттер арасындағы кешенді сайыс енді Ресейдің Краснояр қаласында алауын жағып, жалауын желбіретеді.

«2017 жылдың 29 қаңтары мен 8 ақпаны аралығында Алматы қаласында Бүкіләлемдік 28-ші Қысқы Универсиада өтті. Халықаралық жарысқа әлемнің 57 елінің спортшылары қатысты».

Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың «Тәуелсіздік дәуірі» кітабында тәуелсіз Қазақстанның 33 басты нәтижесінің 31-тармақшасы бытыр ғана қазақ елінде тұңғыш рет алауы тұтанған XXVIII қысқы Универсиаданы еске салады. Халықаралық университеттік спорт федерациясының (FISU) ұйымдастыруымен студенттер арасында өтетін халықаралық жарыста әлемнің 57 елінен келген 2 мыңға жуық спортшы бақ сынады. Он бір күнге созылған байрақты бәсекеде саңлақтарымыз жоғары нәтиже көрсетті.

Нұрсұлу МЫРЗАХМЕТ

Универсиадада спорттың 12 түрінен 85 медаль жиынтығы сарапқа салынды. 57 мемлекеттің спортшысы қатысқан бұл додада Қазақстан студенттік құрамасы сәтті өнер көрсетті. Барлығы 171 спортшы қатысты. Спорттың 12 түрінен сынға түскен санлақтарымыз 36 медаль иеленіп,

Қазақстан жалпыкомандалық есепте 2-орынға тұрақтады. Бірінші орынға Ресей шықса, үшінші орынға Оңтүстік Корея табан тіреді. Бүкіләлемдік сайыста еліміздің қоржынына 11 алтын, 8 күміс және 17 қола түскен болатын. Биатлоншылар, шаңғышылар мен фристайлшылар үздік нәтиже көрсетті. Юлия Галышева, Дмитрий Рейхард, Галина Вишневская мен Анна Шевченколар қосқан медаль тағынып, жанкүйерлерді желпінтіп тастады. Ал соңғы жүлдені хоккейшілер қоржынға салған еді.

Жарыстар спорттың 12 түрі бойынша өтті: биатлон, таушаңғы спорты, кёрлинг, конькимен жүгіру спорты, шаңғы қос сайысы, шаңғы жарысы, шаңғымен трамплиннен секіру, сноуборд, мәнерлеп сырғанау, фристайл, шайбалы хоккей, шорт-трек.

Алматыда Универсиадаға арнайы екі жаңа спорттық нысан – «Халық Арена» мен «Алматы Арена» салынды. Жарыстар Алматының 8 спорт нысанында өтті. Олар – «Шымбұлақ» таушаңғы курорты, «Мелеу» мұз айдыны, «Сұңқар» халықаралық шаңғы трамплиндерінің кешені,

ЖОЛДАУ

ҚАУІПСІЗ ҚОҒАМ ҚҰРУ – ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕ

Мемлекет басшысының «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауын насихаттау жөніндегі республикалық ақпараттық топ Қызылорда облысында жұмыстарын жүргізіп жатыр. Жұмыс тобын Қызылорда облысына Ішкі істер министрі Қалмұханбет Қасымов бастап барды.

Қайыржан ТӨРЕЖАН

Қалмұханбет Қасымов Елбасы Жолдауының негізгі міндеттері талқыланды. Облыс әкімі Қырымбек Көшербаевтың халыққа есеп беру кездесуіне қатысты. Түсіндіру жұмыстары шеңберінде өткізілген облыс активімен кездесу барысында министр басты құжатта көрсетілген негізгі басым бағыттарға сипаттама беріп, алға қойған мақсаттарды іске асыру бағытында ел Үкіметі қабылдап жатқан шаралар туралы әңгімеледі. Кездесуде Төртінші өнеркәсіптік революцияны іске асырудың маңызды бағыттарына, заманауи құқықтық және қауіпсіз қоғам құру мәселелеріне баса назар аударылды. «Жұмыс сапары барысында Қызылорда облысы әкімдігі жанындағы ахуалдық орталықтың жұмысымен танысты. Бұл орталықтың барлық жүйесі ғаламтормен тіркеліп, электронды планшеттер мен жұмыс барысын пайыздық көрсеткішпен есептеуге арналған экранмен қамтамасыз етілген. Басқа өңірлермен тікелей байланысқа шығуға мүмкіндік те жасалған. Одан өзге, облыстық Ішкі істер департаменті, денсаулық, білім басқармаларының жұмысымен онлайн режимде танысуға болады. Облыстың экономикалық ахуалын талдап көрсететін түрлі бағдарламалар да орнатылған. Мұның өзі ахуалдық орталықтың жұмысының жоғары сапада қызмет көрсетінін дәлелдейді. Ішкі істер министрі Қалмұханбет Нұрмұханбетұлының Сыр өңіріндегі жұмыс сапары Нартай Бекежанов атындағы облыстық драма театрында өткен Қызылорда облысы әкімі Қ.Көшербаевтың халық алдында есеп беру жиынына қатысуымен жалғасын тапты. Өңірдің әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіші сараланып, облыс тұрғындарының ұсыныс-пікірлері тыңдалды» деп хабарлады облыстық әкімдіктің баспасөз қызметі.

Бұдан соң министрлік басшысы азаматтарға жеке қабылдау өткізіп, өңір тұрғындарының нақты мәселелерімен танысты, сонымен бірге азаматтарды алаңдатқан мәселелерді жедел

шешу жөнінде тапсырма берді. Сапар барысында министр Ішкі істер, төтенше жағдайлар және қылмыстық атқару жүйесі департаменттерінің жеке құрамымен кездесті. Кездесулерде министр Жолдаудан туындайтын міндеттерді іске асыру үшін Ішкі істер органдары қабылдайтын негізгі шараларға нақтырақ тоқталып, басым бағыттарды пысықтады. Келесі кезекте Қ.Қасымов жергілікті полиция қызметінің, кезекші бөлімінің және қажетті құралдармен қамтамасыз етілген көшпелі полиция бекетінің жұмысымен танысты. Министр ғимараты толық қайта құрастырудан өткен қылмыстық-атқару жүйесінің мекемесінде болды. Мұнда бұрынғы жасырмалық салынған үй-жайдың орнына халықаралық стандарттарға сәйкес сотталғандарды камералар бойынша ұстауға арналған жатақханалар тұрғызылған. Сонымен бірге, министр сотталғандардың кәсіптік білім алуы және өңірдің бизнес құрылымдарын тарта отырып, қосымша жұмыс орындарын құру мәселелерін талқылады.

«Қазіргі заман талаптарына сай болу үшін Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы – Ішкі істер органдары қызметін жаңғыртуға және технологиялық дамуына жаңа серпін беруі тиіс», - деп атап өтті Ішкі істер министрі әріптестері алдында. Қызылорда облысындағы жергілікті полиция қызметінің жалпы штаттық бірлігі 1006,5-ті құрайды. Облыстық мәслихаттың кезекті 42-сессиясының шешімімен, Қызылорда облысы Ішкі істер департаментіне облыс бюджетінен 4 млрд 574 млн 346 теңге бөлініп, оның 2 млрд 100 млн 812

мың теңгесі жергілікті полиция қызметін қамсыздандыруға қарастырылған.

Министрлік басшысының назарына ІД оқу-жаттығу орталығының, Жалағаш АІБ және Арал ауданындағы Сексеуіл полиция бөлімі құрылыстарының жобалары ұсынылды. Сонымен қатар Қ.Қасымов өткен жылы республика бойынша ұйымдастырылған слеттің жеңімпаздары болған жол қозғалысының жас инспекторларымен кездесіп, жол қауіпсіздігі ережелерін жетік игергендері үшін алғысын білдіріп, олардың осынау ұлағатты істерімен қоғамдық тәртіпті нығайтуға өз үлестерін қосып отырғанын және бұл Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев белгілеген міндеттердің бірі екенін атап айтты.

Ішкі істер министрі Қалмұханбет Нұрмұханбетұлы Сыр өңіріндегі жұмыс сапарын ОИД, қалалық ішкі істер басқармасы, Қылмыстық-атқару жүйесі департаменті, Төтенше жағдайлар департаменті, Көліктегі ішкі істер бөлімі сынды ішкі істер органдарының басын біріктіріп отырған «Динамо» денешынықтыру-спорт қоғамдық бірлестігінің жұмысымен танысып қорытындылады. Жұмыс сапарының соңында Ішкі істер министрі Қалмұханбет Қасымов қоғамның полицияға деген сенімін арттыратындай жұмыс жасау керектігін ескерте келе, облыстық Ішкі істер департаменті басшылығына облыс аумағындағы жедел жағдайдың жай-күйін бақылауды қамтамасыз ету және Елбасының ішкі істер органдары алдына қойған міндеттерін мұлтіксіз орындау бағытында нақты тапсырмалар берді.

КӨРМЕ

ЕЛБАСЫ ЖӘДІГЕРЛЕРІ – ШЫМКЕНТТЕ

Оңтүстік Қазақстан облысында Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының кітапханасы «Н.Назарбаев: дәуір, тұлға, қоғам» атты көшпелі көрме өз жұмысын бастады. Шымкент қаласындағы тарихи-өлкетану мұражайында шараның салтанатты ашылуы болып өтті.

Шымкенттік қалың көпшіліктің назарына Мемлекет басшысының жеке архиві, жеке кітапханасы және музей қорының материалдары мен зерттеу нәтижесі ұсынылған. Сондай-ақ мұнда кітапхананың архиві, кітап, музей қорларының сирек жәдігерлері, Елбасының жоғары мемлекеттік марапаттары, Құрандар коллекциясы, өзге мемлекет басшыларының қолтаңбасымен кітаптар, Н.Назарбаевтың шет тіліндегі кітаптары да бар. Көрме «Көшбасшы жолы», «Көшбасшы феномені», «Әлем таныған, Көшбасшы» және «Елбасы мәртебесі – ел мәртебесі» атты төрт бөлімге құрылыпты.

Елбасының Тәуелсіз Қазақстан тағдырындағы ролін мұрағат құжаттары мен жәдігерлер арқылы жүйелі түрде кеңінен көрсетуді мақсат еткен көшпелі көрме алғаш рет өткен жылдың соңында Алматыда бастау алған болатын. Көрменің ашылу салтанатында сөз алған Қазақстан Президенті Кеңесінің басшысы – Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы кітапханасының ММ-нің директоры Махмұт Қасымбеков көрмені шырайлы Шымкент қаласында өткізу кездейсоқ емес екенін атап өтті.

– Көрмені Алматыдан кейін Шымкентте ашқалы отырмыз. Әрине, бұл кездейсоқ емес. Себебі, Оңтүстік Қазақстан облысының еліміздің

әлеуметтік және экономикалық дамуындағы ерекше рөлге зор. Екіншіден, бұл өңір – халқымыздың мәдениеті мен салт-дәстүрінің кеніші, аналімізбен ұлттық құндылықтарымыздың қаймағы бұзылмаған ордасы. Сондықтан Шымкент – баршамыз үшін ыстық әрі жүрегімізге жақын, – деді М.Қасымбеков.

Облыс әкімі Ж.Түйебаев мазмұны мен деңгейі тұрғысынан аса маңызды іс-шараның Оңтүстік өңірінде өтуі үлкен мәртебе, әрі зор мақтаныш екенін атап өтті. «Мемлекет басшысы Қазақстан тарихындағы шешуші кезеңде еркіндік пен тәуелсіздікті аңсаған халықтың асыл арманын орындады. Қысқа мерзім ішінде еліміз жүз жылға титытын ғажайып даму кезінен артқа тастады. Еліміз әлеуметтік-экономикалық тұрғыда айрықша өркендеп, халқымыздың әл-ауқаты жақсарды. Бұл көрмеде қонақтар Елбасының осынау тағылымы мол еңбектерімен де таныса алады. Демек, бұл шараның тұрғындарға, әсіресе, еліміздің жастарына берері мол», - делі Жансейіт Кансейітұлы.

Оңтүстік Қазақстан облысы тұрғындарының көрмені үш айға дейін тамашалауға мүмкіндігі бар. Салтанатты шара кешке «Түркістан» концерт залында Президент оркестрінің концертінде ұласты. Бұдан бөлек, ғылыми-тәжірибелік конференциялар мен Президент еңбектерінен кітап көрмесі М.Әуезов атындағы ОКМУ-де, музей, архивтер және кітапхана қызметкерлері үшін «ашық кенестік» үлгісіндегі аймақтық кәсіби сессиясы, Түркістан қаласында көшпелі экскурсия ұйымдастырылмақ.

Е.МҰРАТБЕК,
Оңтүстік Қазақстан облысы

ЦИФРЛЫ ҚАЗАҚСТАН

ЖАҢАЛЫҒЫ КӨП ЖАҢА НЫСАН

Жуырда Astana Hub IT-старттаптардың халықаралық технопаркі өзінің Garage деп аталатын алғашқы жобасын іске қосты. «Отандық IT жобаларды қолдап, цифрлы технологияларды дамытудың негізгі өзегіне айналды» деген үміт артылған технопарк құру туралы ой алғаш рет өткен жылы айтылды. Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев 2017 жылдың 31 қаңтарындағы «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: Жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Жолдауында: «Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Үкіметке EXPO – 2017 нысандарының базасында IT-старттаптар халықаралық технопаркін құруды тапсырамын. Ол өлемнің барлық өлінен кәсіпкерлер мен инвесторлар тартудың платформасы болуға тиіс. Бұл үшін тиісті инфрақұрылым және салық жеңілдіктерін, оңайлатылған виза мен еңбек режимін қоса алғанда, қолайлы жағдай керек» деп технопарк жұмысы туралы нақты тапсырмалар берді.

Ресми ашылуын Ақпарат және коммуникациялар министрі Дәурен Абаев қыркүйекке белгілеген жаңа нысанның жұмысындағы жаңалықтармен танысып, қазақстандық IT өндірістің алға ілгерілеуіне тигізер пайдасы жөнінде Astana Hub IT-старттаптардың халықаралық технопаркінің басшысы Мағжан Мәдиевпен әңгіме құрған болатынбыз.

– Елімізде осы уақытқа дейін бірнеше технопарк құрылды. Олардың бірінің жұмысына Мемлекет басшысы жуырда қатаң сын айтып, ескерту жасағаны белгілі. Ал жаңадан құрылған Astana Hub IT-старттаптардың халықаралық технопаркі несімен ерекшеленеді? Қандай маңызды міндеттерді алдына қойып отыр?

– Astana Hub IT-старттаптардың халықаралық технопаркі – кәсіпкерлерге жан-жақты қолдау көрсетуге арналған алаң. Негізгі мақсат – «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасын жүзеге асыруға үлес қосып, IT саласын дамыту, Қазақстанды өлемнің цифрландыру көрсеткіші бойынша дамыған 30 мемлекетінің қатарына қосу. 2023 жылға дейін отандық старттаптар мен IT жобаларға жалпы көлемі 100 млн доллар инвестиция тартуды жоспарлап отырмыз. Ақпан айының басында Garage бағдарламасын бастадық. Келіп түскен 151 өтінімнің 33-і іріктеліп, екінші кезеңде 23 топ ары қарай бақ сынауға мүмкіндік алды. Ақтық сынның қорытындысы бойынша, 13 топ бағдарлама қатысушысы атанды. Ұсынылған жобалар блокчейн, виртуалды шынайылық, жасанды интеллект сияқты салаларды қамтиды. Оларға үш ай бойы жобаларын дамытуға барлық қолдау түрлері ұсынылады. Атап айтсақ, бағдарлама аясында қатысушылар білікті бизнес жетекшілер, маркетинг, дизайнерлер мен веб-қосымшалар дайындайтын мамандардың қызметіне, EXPO – 2017

көрмесі өткен ғимараттан тегін кенсе мен инкубациялық бағдарламаға көз жеткізе алады. Білімін жетілдіру, өз жобасын толық аяқтап, бағдарлама соңында оны потенциалды инвесторларға ұсыну мүмкіндіктері де қарастырылған. Үш айдан кейін біз жобамыздың алғашқы түлектерін дайын кәсіпкерлер етіп шығарамыз. Олармен байланыс үзілмейді. Garage бағдарламасы дәстүрлі негізде тұрақты өтетін болады.

– Astana Hub отандық кәсіпкерлер мен IT мамандарға, старттап жобасы бар жастарға тағы қандай мүмкіндіктер ұсынады?

– Технопарктің бастауыш кәсіпкерлерге арналған бағдарламасын жоғарыда таныстырдым. «Астана» Халықаралық қаржы орталығында бастапқыда тек қаржылық ұйымдар ғана тіркеледі деп күтілген еді. Кейіннен біз Конституциялық заңға өзгертулер енгізіп, қаржы ұйымдарының қатарына инновациялық компаниялар мен электронды коммерция өкілдерін қостық. Қазір EXPO – 2017 халықаралық көрмесіне арнап салынған кешеннен аумағы 10 мың шаршы метр жер технопарктің иелігіне берілді. 2019-2021 жылдары жаңа нысанның қажеттілігін өтеуге тағы 20 мың шаршы метр аумақ беріледі. Сондықтан алдағы уақытта IT технологиялар саласында жұмыс істеп тұрған кәсібі бар азаматтарға, «технопарктің дамуына үлес қосуы қажет» деген талапмен EXPO аумағынан тегін кенселер берілуі мүмкін.

Бізге қазір techpreneurs.kz сайты жұмыс істейді. Биыл сайт қолданушыларының қатары 100 мыңға жетеді деп жоспарлап отырмыз. Бұл технологиялық бағытта ақпарат тарататын онлайн-басылым болады. Қазір сайтта қызықты тақырыптарға дәрістер, видеобақытар мен пайдалы материалдар орналастырылған. Одан бөлек, хабтың жанынан

Tech-community қауымдастығы құрылды. Ол салаға қатысты тұлғалардың басын бір арнаға біріктіріп, өзара әріптестікке жол ашады. Технопарк қауымдастық мүшелерінің кездесулерін жиі ұйымдастырып, саммит, форум, конференция, хакатон, байқаулар өткізеді.

– Astana Hub Қазақстанның IT саласындағы қандай мәселелерді шешеді?

– Қазір біздегі нарықтың екі проблемасы бар. Біріншісі – бұл саладағы кәсіпкерлердің аздығы. Екіншісі – старттап-экзюйесінің нашар дамығандығы. Қазақстанда азаматтар көбіне дәстүрлі бизнес түрлерін таңдайды. Балаларын да бұрыннан таныс қаржыгер, экономист сияқты мамандықтарға оқытады. Бізде IT мамандар ерекше сұранысқа ие болатын, цифрлы экономикаға негізделген мәдениет енді қалыптасып келе жатыр. Astana Hub IT технологиялар саласында отандық компаниялар үлесінің артуына ықпал етеді. Біз олардың жолында кездесетін кедергілерді жою, мемлекеттік қолдаудың жаңа тетіктерін қарастыру және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету, білім беру бағдарламалары, инвесторлармен кездесу алаңдарын құруға қатысты мәселелерде көмек көрсете аламыз.

– Технопарктың халықаралық байланыстары қандай?

– Astana Hub IT жобалардың дамуына шетелдік компаниялар мен жеке тұлғаларды тартуға тырысады. Қазір бірқатар мекемелермен меморандумдар бар, келіссөздер жалғасып жатыр. Әріптестеріміз жөнінде кейінірек толық хабарлаймыз.

– Старттап жобалар қандай қаржыландыру көздеріне үміт арта алады?

– Израиль тәжірибесіне сүйеніп, біз қосымша инвестициялау қорын құруды жоспарлап отырмыз. Қазақстан венчурлық нарықтың дамуы бойынша артта қалып келеді. Аталған нарық көлемі АҚШ-та – 72,3 млрд, Қытайда – 49,2 млрд, Ресейде – 2 млрд доллар болса, Қазақстанда 10 млн доллар деп бағаланған. Шетелдік қаржыландыруды былай қойғанда, қазақстандық инвесторлардың көбі отандық IT жобаларға қаржы құюға асықпайды. Өйткені нарық кішкентай, жобалардың тартымдылығы аз, инвестор ақшасын жоғалтып алудан қорқады. Қорың жоба жетекшілері жеке инвестор тапқан жағдайда, онымен 1:1 келісімі бойынша тәуекелдер мен шығындарды теңдйл бөліп қаржыландыруға дайын. Яғни, әлі өзін-өзі ақтамаған жобаның жарты ақшасын инвестор, қалған жартысын қосымша қаржыландыру қоры өтейді.

– Astana Hub технопаркінде қолайлы инвестициялық климат қалыптастыру үшін қандай шаралар қолға алынып жатыр?

– Технопарк «Астана» халықаралық қаржы орталығының аумағында тіркелгендіктен, оның резиденттеріне еңбек және визалық режимдер онтайландырылып, салықтық жеңілдіктер қарастырылады. Ғимарат ішінде білім беретін аймақ, коворкинг-кеңселер, келіссөздер бөлмесі, R&D-аймақтар, мәслихат залдары, технопарк серіктестері мен резиденттеріне арналған кеңселер және демалыс орындары болады. Шетелдік инвесторлардың сенімін қалыптастыру үшін «Астана» халықаралық қаржы орталығы аумағында ағылшын құқығына негізделген сот жүйесі жұмыс істейді.

– Қазақстан Орталық Азия мен ТМД елдері аумағында цифрлы технологияларды дамыту бойынша қосбасшыға айнала ала ма?

– ТМД аумағын алып қарасақ, кішкене қиындау. Себебі, бізге бәсекелес Мәскеу, Киев пен Минск бар. Ал Орталық Азияда Қазақстан өз бастамаларымен цифрлы технологияларды дамыту бойынша қосбасшы атануға толық мүмкіндігі бар. Өйткені өңірде ірі жобалар жоқ. Бірақ білікті кадрлар жетерлік. Astana Hub IT-старттаптардың халықаралық технопаркі оларды Қазақстанға тартуға көмектесе алады.

– Өңірімізге рақмет!
Сұхбаттасқан
Динара ТІЛЕУБЕК

НАРЫҚ

ЦИФРЛЫ ФОРМАТҚА КӨШУ ЖҰМЫСТЫ ЖЕҢІЛДЕТЕДІ

«Уақыт – ақша» дейтін кәсіпкерлер үшін әр күнін тиімді пайдалану – зор қазына. Мемлекет тарапынан бизнеске көрсетіліп жатқан көмек түрлері субсидиялар мен салықтық жеңілдіктерден ғана тұрмайды, кәсіпкерлікті жүргізу жұмыстарын жеңілдету арқылы заңды тұлғаның уақытын үнемдеуге мүмкіндік береді. Қазір бір жапырақ анықтаманы алу үшін бір мекемеден екіншісіне құшақ-құшақ құжаттарын алып жүретін заман артта қалған. Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен дүниеге келген «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы – соның бастауы. Мемлекет басшысы Биылғы Жолдауында да барлық бизнес-процестерді цифрлы жүйеге өткізуді назардан тыс қалдырмай, «Бір терезе» қағидаты бойынша бизнеске мемлекеттік қолдау көрсету үдерістерін цифрландыруды қамтамасыз ету қажет» деп тапсырма берді.

Кәмила ДҮЙСЕН

Алматыда өткен «Мемлекеттің бизнесті қолдау шаралары мен бизнес-процестерді автоматтандырудың цифрлы трансформациясы» деген тақырыптағы тұңғыш IT-DAU конференцияда кәсіпкерлікке тиімді цифрлы құралдар таныстырылып талқыланды. Шара аясында «Даму» қоры шағын және орта бизнесті мемлекет тарапынан қолдау шараларын автоматтандыру нәтижелерімен бөлісіп, болашағына байлам жасады. Қордың басқарма төрағасы

Абай Сарқұловтың айтуынша, автоматтандыру клиенттермен тиімді жұмыс істеп, олардың алғаш хабарласқан уақытынан бастап, қаржыға қолы жеткенге дейінгі аралықтағы барлық әрекеттерін қадағалап отыруға мүмкіндік береді.

– Биылғы қыркүйекте CRM жүйесі бойынша Digital Damu платформасы енгізіліп, қаржылай және бейқаржылай қызмет көрсету бойынша ішкі бизнес-процестер автоматтандырылды. Соның арқасында 2017 жылдың бірінші тоқсанымен салыстырғанда қолдау алған жобалар 4 есеге артты. Яғни, мемлекеттік қолдау құралдары жайлы кенес алған клиенттер саны соңғы 4 ай ішінде 45 пайызға көбейген. Клиенттер кейде қор ұсынатын өнімдер қатарынан өзіне не керек екенін білмей жатады. Осындай жағдайда клиенттің жеке мәліметтері бір жүйеге енгізіледі де, «Өнім таңдауы» опциясы және кәсіпкерге қойылатын сұрақтар мен бағдарламаның көмегі арқылы әр клиентке лайық қаржылық құрал жеке таңдалады, – дейді ол.

Нәтижесінде, кәсіпкер екінші деңгейлі банктерге несие алуға өтініш бере алады. Клиенттік сервис департаментінің директоры Жамбыл Қалдаров мұның барлығы қаржылық супермаркеттің бірінші кезеңінде қолжетімді болғанын атап өтті. Оның айтуынша, биыл әр кәсіпкердің жеке порталын жасап шығу көзделген. 2018 жылға жоспарланып отырған цифрлы форматқа көшудің екінші кезеңі бірнеше бағыттан тұрады. Бірінші бағыт өтінімнің ер кезеңін қадағалай отырып, процеске қатысушымен тікелей байланыс орнатуға мүмкіндік берсе, екіншісі – қысқа мерзім ішінде қай банк несиелендіре алатынын білу мақсатында өтінімін бір мезетте бірнеше әріптес банкке жіберу. Осының арқасында қаржылық институттар арасында ашық бәсекеге жол ашылады.

«Мұнда заңды тұлғаның барлық құжаттары бір жүйеге жинақталады. Банктер жүйеге кіріп қамандандыруға өтініш берген кәсіпкер туралы қажетті мәліметтерді ала алады. Жүйенің ең басты артықшылығы – кәсіпкер өткізген құжаттарының қай мекемеде қаралып жатқанын да бақылап отырады» дейді Ж.Қалдаров.

Кәсіпкерлерге көрсетіліп жатқан қызмет түрлерін цифрлы форматқа көшіру ішкі бизнес-процестерді автоматтандырусыз мүмкін емес. Осы мақсатта Paper-Free электронды құжат айналым жүйесі пайдаланылады. Ол «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасындағы маңызды бағыттың бірі. Электронды құжат айналымын автоматтандыру барысында электронды құжаттарға бұрыштама соғып, мақұлдау кезеңінде электронды-цифрлы қол қою үлгісін қолдану жүзеге асқан. Әрине, дайындалатын құжат түрлері электронды құжаттар айналымын реттейтін құқықтық-нормативті актілерге сай. Сонымен бірге, алдағы уақытта электронды архив құру жобасы жүзеге асырылуы мүмкін. Ол қағазбастылықты азайтып, құрылымдық бөлімшелер мен аймақтық филиал жұмысының тиімділігін арттыра отырып, қор жұмысына қажетті құжаттардың сақталып тұруына мүмкіндік береді.

Цифрлы жүйеге ауысуында санаға салмақ салар салдары да жоқ емес. Біздің айтып отырғанымыз – құжаттардың қауіпсіздігі. Мамандардың айтуынша, әлем бойынша жасалатын хакерлік шабуылдардың көпшілігі ақпараттық файлдар мен бағдарламаларға бағытталады. Сондықтан жеке мәліметтердің сенімді қолда болғаны маңызды. Documentolog ЖШС-ның бас директоры Байжан Қанафин сервис арқылы жіберілген құжаттар міндетті түрде шифрланатынын айтып.

– Бизнесіміз бір де бір құжат бөгде адамның қолына түспегені өте маңызды. Сондықтан жұмыс барысында біз құжаттардың қауіпсіздігін мұқият қадағалаймыз. Цифрлы жүйенің болашағына келер болсақ, барлық коммуникацияның электронды форматқа көшіріліні тиімді. Бірақ соңғы сөз – әрине, мемлекетте. Өйткені қандай форматта жұмыс істеуді түптеп келгенде шешетін білік. Бүгінгі процестердің барлығын электронды форматқа көшірген күннің өзінде, бюрократиядан арылдық деп айтуға келмейді. Мұнда бюрократияға емес барлық процестердің ашық жүретіндігіне назар аудару қажет. Әрі уақыт жағынан да ұтымды бола түседі, – дейді ол.

Әрине, қазір қай процестің де жылдам жүргені тиімді. Өйткені инновация мен креатив сананың жұмысын көбірек талап етеді. Ал оған ізденіс қажет. «Даму» қорының басқарма мүшесі Қуаныш Ұласбеков өтініш беру үшін құжаттарды рәсімдеуді цифрлы форматқа көшіру кәсіпкердің өз жобасына көбірек көңіл бөлуіне мүмкіндік жасайтынын алға тартты.

– Өйткені ол уақытын бұрынғыдай құжаттарды жинауға, банктерге немесе Даму қоры мекемесіне қатысты ақпараттарды дәлелдеуге емес, жобаны ары қарай дамытуға жұмсайды. Алдын ала жасалған болжамдарға сәйкес бұл келіп түскен өтініштерді қарау мерзімін 4 есе қысқартпақ. Әрине, оның барлық тарапқа тигізер пайдасы бірдей, – дейді ол.

Ақпараттар ағыны толассыз сананы шабуылдайтын мына заманда оны игере алатын технологияларды пайдалану қай мекеме үшін де артықшылық болмақ. Кәсібіне көбірек көңіл бөліп, тоқырап қалмай, нарықтың төрінен орын тапқысы келетіндер бұл тенденциядан тысқары қалмақ емес.

ҚЫЛМЫС

Талдықорған қаласындағы «Талдықорған-электросетстрой» ЖШС базасында Алматы облысындағы алғашқы шағын индустриалды аймақ іске қосылды. Үлкен үміт артылып отырған маңызды жоба Алматы облысы кәсіпкерлер палатасы және Талдықорған қаласы әкімдігінің өзара ынтымақтастығы мен қолдауы нәтижесінде жүзеге асырылды.

АЛҒАШҚЫ ШАҒЫН ИНДУСТРИАЛДЫ АЙМАҚ

Өткен жылдың соңында тараптар арасында әріптестік жөнінде меморандумға қол қойылған болатын. Шағын индустриалды аймақтарды дамыту жұмысы тұралы, тоқтап қалған кәсіпорын-дар негізінде бизнес-инкубаторлар ашуға негізделген. Алдын ала жүргізілген мониторинг бойынша қазіргі кезде облысымызда өндірістің өкпесі өшкен, тоқтап қалған 13 кәсіпорын бары анықталыпты.

«Талдықорған электросетстрой» 1948 жылы Талдықорғандағы «Казелектромонтаж» механикаландырылған колонна тресті негізінде құрылған. Содан бері құрылыс және құрастыру жұмыстарымен айналысып келген кәсіпорынның өндіріс алаңында 12,6 гектар жер аумағы, жекеменшік әкімшілік ғимараты, металл құрастырылымдар цехы, қоймалар мен көлік-жайлар бар. Кейінгі жылдары өндірісті тоқыраған серіктестік негізінде құрылған шағын индустриалды аймақтың арқасында бүгінде мұнда онға тарта кәсіпкерлік субъектісі жұмыс істеуде.

Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасы директорының экономикалық мәселелер бойынша орынбасары Әсет Шахметовтің айтуынша, шағын индустриалды аймақта кәсіпкерлерге жалға алу бағасы бойынша жеңілдіктер қарастырылған. Жалға алу құны нарықтық бағадан біршама төмен. Кәсіпкерлік нысандарына қажетті инфрақұрылымдар тартылған. Сонымен бірге, осындағы бос жатқан жер телімдерінде кәсіп-

керлер құрылыспен айналысып, жаңа нысандар аша алады. Шағын индустриалды аймақтарды ашу мен дамыту – шағын және орта бизнесті дамытуды ынталандырудың маңызды тетіктерінің бірі. Осы бағыттағы жобалар жер ресурстарын тиімді пайдалануға, тоқтап тұрған кәсіпорындарды жаңғыртуға септігін тигізеді.

Қазіргі кезде индустриалды аймақ аумағында тігін ательесі, құрылыс машиналарын жөндеу цехы, металл құрастырылымдар цехы, полиэтиленді өңдеу цехы, шеберхана цехы, пластик терезелерді шығаратын цех, кондитерлік цех, ТЖО жұмыс істейді.

«Кәсіпорын жұмысына қатысты қиындықтарды 2014 жылдан бастап сезіне бастадық. Әртүрлі жағдайлар орын алды, компанияның қайта жандандыру бойынша көп ойландық. Кәсіпкерлер палатасының демеуімен біздің кәсіпорын жаңа өмірін бастады. Әрине, жағдайымыз әлі де күрделі болып тұр. Оналту процедурасынан өтуге дайындалып отырмыз, есепшот-тарымсыз ашылады. Біз қызметімді қайтадан бастаймыз», – дейді «Талдықорған электросетстрой» ЖШС директоры Қайролла Ибрагимов.

Өңірлік кәсіпкерлер палатасының ақпаратынша алдағы уақытта Талдықорған қаласындағы «Дархан и К» кәсіпорны негізінде шағын индустриалды аймақ ашу бойынша келіссөздер жүргізілуде.

Болат АБАҒАҒАН,
Алматы облысы

ӨНЕРТАПҚЫШ

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АВТОКӨЛІК СИНАПТУРҒА АТТАНБАҚ

Сәтбаев университеті студенттері Сингапурда өтетін Shell Eco Marathon 2018 жарысына өздері құрастырған автомобильмен қатыспақ. 1939 жылдан бері Детройт, Лондон, Сингапур, Рио де Жанейро қалаларында өткізіліп келе жатқан жарысқа Қазақстан тұңғыш рет қатысып отырғанын айта кеткен жөн.

Ақбота ИСЛӘМБЕК

Shell компаниясы дәстүрлі түрде өткізетін эко марафонның негізгі талаптары – қоршаған ортаға залал тигізбейтін және жанармай түрлерін ашып, қолдануына заңнамалық түрлерін техникалық тұрғыда жетілдіру. Жарыс шарты бойынша, автомобиль 1 литр жанармаймен жоғары қашықтықты жүріп өтуі керек. Марафон рекорды – 3836 шақырым. Әлемнің түкпір-түкпірінен 120-ға жуық топ өзара бақ сынайтын доладан басты ұстанымы – жанармайдың зиянды қалдықтарын азайтуға, қоршаған ортаны қорғауға, экономикалық тиімді жанармай түрлерін ашуға саялау.

8-11 наурыз аралығында Сингапурда өтетін жарыста Сәтбаев университеті студенттерінен құралған SU Racing Team командасы бақ сынамақ. Бұл команда жарысқа қатысу үшін арнайы автомобиль құрылысын құрастырды. Машина жасау, көлік, органикалық химия факультеттерінің 2,4-курс студенттерінен жиналған команда отандық машина жасау өндірісінің дамуына жаңа леп әкелуді мұрат ететіні аяға тартуда. Тағы айта кететіні, жарысқа Қазақстан атянан екінші команда ретінде Назарбаев университеті қатысады.

Әлібек ИБРАИМ,
SU Racing Team командасының капитаны:

– Жарысқа қатысу үшін өткен жылдың тамызында жобамызды жібердік. Автомобильдің канкасын, жобасын, жүру қағидаларын алдын ала есептеп, сызып дайындалдық. Осылайша, алғашқы іріктеу кезе-

нінен өттік. Екінші кезеңде тегімен құрылымымыздың канкасын тұрғызуға кірістік. Салмағы ауыр болғандықтан, жеңіл материалға көшуді күп көрдік. Содан қантар алаңында құрылымының канкасын дуралюминий 1Д6т материалынан жасалдық. Дуралюминий – беріктігі бойынша болаттан бірнеше есе жоғары. Бұған қоса 0,6-0,7 есе жеңілдік. Автокөліктің ерекшелігі – экологиялық тұрғыда ең таза жанармай түрі этанолға мүжесі. Қоршаған ортаны қорғау мәселесі көкейкестілігін жоғалтпай отыр. Сондықтан бұл орайда жаңа құрылымның маңызы зор. Салмағы – 58-60 келі шамасында. Ал көлік жүргізушісінің салмағы 50 кг-нан кем болмауы керек. Сонымен қоса қауіпсіздік шлемі, белдігі де бар. Беріліс қорабы вариатормен жүреді.

Ендігі мақсат – Сингапурда қазақ елінің намысын қорғау. Жарысқа қатысуға шамамен 300 топ иікет білдірсе, соның 100-і ғана іріктеу кезеңінен соңғы кезеңге өтті. Сол тізімнен көрінуіміз – біз үшін үлкен жетістік.

Әсет МҰРАТБЕКҰЛЫ,
SU Racing Team командасының техник-маманы:

– Бүгінде әлемдегі қоршаған ортаның ластануы – басты назарда. Сондықтан экологиялық таза жанармай түрі – этанолды таңдалдық. Мотоцикл қозғалтқышының үлгісін негізге алып, жетілдірілдік. Құрылыс қанқасы ретінде дуралюминийді қолдансақ, корпус стеклопластиктен жасалды. Яғни, біздің басты қағида – берік әрі салмағы жеңіл құрылым жасау болды. 1 литр этанолмен 350-400 шақырым жүруді жоспарлап отырмыз.

ТАҒЛЫМ

Француз ағартушылығының бастауында тұрған данышпандардың бірі Франсуа-Мари Аруэ Вольтер «тарих философиясы» ұғымын өлемдік ой айналымына енгізген болатын. Осы терминнің мазмұндық ерісі өсіресе, Гердер, Гегель секілді неміс философтарының ыждаһатының арқасында кеңейіп-көмелденіп, бара-бара философия ілімінің дербес саласына айналды. Философия енді адамзаттың ой қазынасын зерттеуде тарихи фактілердің жиынтығына көміліп қалмай, тарихи факторлардың өзегіне шыңдап үңілетін болды.

Сөз жоқ, қазақ шежіресі ойға да, ойшылға да бай. Аристотельден кейін «Екінші ұстаз» атанған әл-Фараби, мәңгілік өмір іздеген Қорқыт, жеруық барлаған Асан қайғы, ақылмандығы айбарлы Бұқар жырау – тарихтың терең қойнауына кеткен замандардағы халықтың арман-аңсары мен мұрат-межелісін алуан қырынан айшықтап бере алатын бейнелер. Олармен қоса, бергі уақыттағы Дулат, Шортанбай, Шокан, Ыбырай, Шәкәрім, Әлихан, Ахмет, т.б. тұлғалардың даналық ойларын қазақ қоғамы дамуының тарихи кезең заңдылықтарының аясында, генезисі, эволюциясы мен трансформациясы тұрғысынан ішкі терең сабақтастықта пайымдай алып жүрміз бе деген сауал ұдайы туып отырады.

Осы тұрғыдан алғанда, ҰҒА академиктері Жабайхан Мұбақақылы Әбділдин мен Раушан Жабайханқызы Әбділдинаның «Филиант» баспасынан орыс тілінде жарық көрген «Абай – дана ойшыл, гуманист» атты кітабының кіріспесінде қазақ ойшылдығының дамуына жасалған шолудан тұтас концептуалдық көзқарастың бітімін аңғардық.

Ұлы ақынның философиялық-этикалық ілімін жан-жақты пайымдауды көздеген ғалымдар ең алдымен бұл тақырыпты өлемдік ақыл-ойдың және нақты тарихтың негізін (осы ретте түркі тарихын, Алтын Орда тарихын, Ресей тарихын арнайы бөліп көрсетеді) алып қарастыру керектігін айтады. Олар: «Қазақ ойының эволюциясы туралы сөз қозғағанда, біріншіден, нелікпен белгілі бір уақытта белгілі бір проблемалар қоғамның назарын өзіне ұйытқандығы;

АБАЙДЫҢ ДАНАЛЫҚ АРҚАУЫ

екіншіден, әлдебір қоғамдық-тарихи оқиғаларға байланысты қазақ ойшылдарының қандай тағдыршешті идеялар айтқандығы туралы сауалдарға жауап қайтару қажет», – дей отырып, әр кезеңге және әр тұлғаға қатысты түйінді пікірлерін тарқатып түсіндіреді. Қарама-қарсылықтардың бірлігі мен күресі диалектикалық заңына сүйеніп, қоғамдық ойдың ілгерілеуінде тоқтау болмайтындығын дәлелдейді. Оны XIX ғасырдағы отарлық саясатпен, көшпелі өмір салтының күйзеліске ұшырауымен, ұлттық қарсылық қозғалыстарымен, соларға сәйкес қоғамдық ортада туындаған ой-пікір сарындарымен іліктестіріп байыптайды.

Кітап авторларының пікірінше, жана идеялар қоғам дамуының барысында ымырасыз қайшылықтар мен күрделі шиеленістерді шешудің амалын табу қажеттігі пайда болған кезде бұр жаралды. Әлеуметтік, сондай-ақ ғылыми үдерістің тәжірибесі көрсетіп бергендей, таптарын қағдалардың, үйреншікті ережелердің, сіресе заңдардың аясында мимырт дамыған қоғам түйік шеңберді бұзып шығатын тосын идеяларға мойын бұра қоймайды. Әлбетте, шұғыл бетбұрыстар тұсында адамзаттың кешегісінен өп-сәтте қол үзіп, жана нәрсеге деп-демде илана қоюы оңайлықпен жүзеге аспақ емес. Міне, сондықтан «алды – жалын, арты – мұз» дейтін бейуақ, беймезгіл кезеңде ғұмыр кешіп, жаңа рухани формацияның негізін қалаған дана Абай – қазақтың арғы-бергі тарихындағы тендесісі тұлғалардың бірі ері бірегейі. Ғұлама ақын қазақтың сана-сезімінің көкжиегі мен кеңістігін соны сапамен байытып, дәстүрлі дағдыны бұзу және тың тарапқа сүрлеу туралы арқылғы елін өркеніет көшіне бастайтын жалғыз жолды көрсетіп берді. Ол – ағартушылық, яки білім мен ғылымның даңғылы.

Кітаптың бірінші тарауы Абай философиясындағы адам проблемасының сыр-сипатын ашады. Авторлар қазақ білімпазы ойшылдығының гуманистік

мазмұны жағынан Сократтың философиясымен түйісетін тұстарын өздерінің пайымына орай тілге тиек етеді. Расында, адам проблемасы – философияның өміршен өзегі, айнымас азығы. «Жан» мен «ған» атаулы тылсыз бөлшектерден жаратылған шексіз күрделі феноменге ежелгі грек данышпанының айрықша ден қойып, егжей-тегжейлі зерттегені мәлім. Сөйтіп, адам жаратылысы, оның тіршілігінің мәні, дүниедегі орны, қасиеттері, мұраттары, т.б. туралы тұңғыш тұжырымдарын мирас еткен. Сократтың ілімін игерген Абай да адам баласының ішкі әлеміне, жан түкпіріне ой көзімен үңілді. Адам арқылы әлеуметтік құбылыстарға зер салды. Енбек авторлары ақын шығармашылығындағы бұл тақырыптың көріністерін «адамның болмысы мен табиғаты», «адамға тиесілі жалпы қасиеттер», «адам тіршілігінің мәні», «адам өмірінің шынайы мағынасы», «өмірлік ұстаным, мінез-құлық қалыбы», «уақытша мақсат,

өткініш қызық алдамшылығы», «талант пен құр даңғойлық», «өлім және мәңгі өмір» сияқты мәселелер төнірегінде жеке-жеке топтап, жүйе-жүйесімен таразылайды.

Енбектің екінші тарауында авторлар ұлы ойшылдың қазақтың дәстүрлі санасындағы «бірі – жамау, бірі – құрау» кем-кетіктерге сыни көзқарасын парқытап береді. Абай бұрынғының салт-санасын жай-кәсіптің мінеп-мұқатуды мақсат тұтпаған. Ол ескі дәстүр-дағдының көбісі өзгерген өмірмен үйлесім-үндестік таппай, түбірімен төңкерілген заманның талқы-талаптарына төтеп бере алмағандығын дөп басқан. Сондықтан ол ескі құндылықтарды өз талғамы мен түсінігінің тез-таразысынан өткізіп, жана бағдар, соны үлгі, бөгде мұрат іздегіреді. Авторлар неміс философы Иммануил Канттың «Данышпан адам өз халқын да, күллі адамзатты да жана денгейге көтеріп, рухани мәдениеттің

дамуына тың серпін береді» деген сөзін мысалға келтіреді. Ондай тегеурінді тұлғалардың жасампаз дүниелерді мұраға қалдырумен қатар, өскелең өнегесін өміршен ететін ізбасарларының пайда болуына табиғи түрде ықпал жасайтынын айтады. Зерттеуде Абайдың дүниетанымына қатысты сөз болған мәселелер әркімнен ететін ізбасарларының пайда болуына табиғи түрде ықпал жасайтынын айтады. Зерттеуде Абайдың дүниетанымына қатысты сөз болған мәселелер әркімнен ететін ізбасарларының пайда болуына табиғи түрде ықпал жасайтынын айтады. Зерттеуде Абайдың дүниетанымына қатысты сөз болған мәселелер әркімнен ететін ізбасарларының пайда болуына табиғи түрде ықпал жасайтынын айтады.

Тыңғылықты зерттеудің үшінші тарауында Абай дүниетанымындағы этикалық категориялар бір-бірімен тығыз тұтастықта қарастырылып, олардың

кемел тұлға, яғни «толық адамды» қалыптастырудағы маңызы сараланады. Авторлар данышпанның философиясына негізінен этикалық сипат тән екендігіне көңіл аудартады. Ақынның поэзиясындағы көркем ойлы шумақтар оның кара сөздеріндегі қисындармен сабақтастырылып талданады. Бұл ретте Абайдың төл топырақтан дарыған қағдаларды Батыс пен Шығыс ойшылдарының пікірлерімен, ислам құндылықтарымен ұштастырып, келеге жарата білгендігі әңгіме етіледі. Енбекте «білім», «енбек», «талап», «әділет», «ар-ұят», «ождан», «рақым», «қанағат» категориялары философия ғылымы тұрғысынан жеке-жеке зерделеніп, ақын дүниетанымының тұтас желісін түзген. Абайдың «Әзімнің әңгімесі» поэмасындағы Қызыр бейнесі зерттеушілер тарапынан мүлде басқа трактовка негізінде ашып көрсетілгендігін айтып өткен абзал.

Ғылыми жұмыстың төртінші тарауы Абайдың мұсылмандық сенім, махаббат пен әсемдік туралы түсініктерін талдауға арналған. Зерттеудің өне бойында авторлар әрідегі Бэкон, Дидро, Монтескье, Локк, Руссо, берідегі Кьеркегор, Кафка, Камю секілді баршаға мәшһүр философтардың енбектеріне иек артумен қатар, әлем әдебиеті классиктерінің туындыларына да жүгініп отырған. Бұл кітаптан У.Шекспирдің «Ромео мен Джульетта», В.Гетенің «Фауст», О.Бальзактың «Адамзат комедиясы», В.Погоның «Теніз жанкештілері», Л.Толстойдың «Анна Каренина», Ф.Достоевскийдің «Қылмыс пен жаза», А.Чеховтың «Көңілсіз оқиға», «Ваня ағай», «Сұлу бикештер», Н.Гогольдің «Өлі жандар», А.Пушкиннің «Дубровский», «Сараң сері», А.Куприннің «Көкшіл жұлдыз», Ш.Айтматовтың «Боранды бекет» туындыларының Абай шығармашылығы мен ойшылдығының контекстінде көрінген кейіпкерлерін кездестіре аласыз. Антикалық мифтерден бастап, Батыс пен Шығыстың махаббат дастандары және қазақтың ғашықтық жырлары да назардан қағыс қалмаған.

Сайып келгенде, рухани жаңғыру үдерісі аясында Абайдың асыл ой мұрасын заманға сай зерделеудің маңызы зор десек, Ж.Әбділдин мен Р.Әбділдинаның философия ғылымы саласындағы жанаушылыққа толы бұл іргелі зерттеу еңбегі соған қосылған сүбелі үлес екендігі айкын.

Бауыржан ОМАРҰЛЫ,
Амантай ШӘРІП

ЖАҒҒЫРЫҚ

«АУҒАН» СОҒЫСЫ АЯҚТАЛҒАН КҮН

Жыл сайын Ауған соғысы ардагерлерінің ұйымдары бастамасымен кеңестік 40-армияның Ауғанстанға кірген күні мен шыққан күні аталып өтеді. Алматы қалалық әкімдігі, Ауған соғысы ардагерлерінің Алматы қалалық үйлестіру кеңесі, Ауған соғысының ардагерлері, Алматы гарнизонының қолбасшылығы, Алматы қалалық қорғаныс істері жөніндегі департаменттің ұйымдастыруымен Алматыдағы 28 панфиловшылар саябағындағы «Мәңгілік алау» басына жиналған қала тұрғындары Ауғанстандағы соғыста қаза тапқан интернационал-жауынгерлерге тағзым етіп, гүл шоқтарын қойды. Митингтен кейін Армия үйінде патриоттық өңдер фестивалі ұйымдастырылды.

Қайыржан ТӨРЕЖАН

Кеңес әскерлерінің Ауғанстан жерінен толықтай шыққанына келесі жылы 30 жыл толады. 1989 жылдың 15 ақпанында КСРО халқы Әмудария өзеніндегі көпірдің үстінде Ауғанстаннан қайтқан 40-армияның жауынгерлерін салтанатпен қарсы алды. Кеңес әскерлерінің жекелеген бөлімшелері 1988 жылдың 15 мамырынан бастап Ауғанстан аумағынан шыға бастаған. КСРО тоғыз айдың ішінде әскерлерін бұл елден шығаруға міндеттеме алды. Бұл өте күрделі операция еді. 4 ақпан күні Кеңес Армиясының соңғы бөлімі Кабулдан шықты, ал 15 ақпанда 40-армияның қолбасшысы, генерал-лейтенант Б.Громов Термез қаласында «Кеңес әскерлері Ауғанстан жерінен толықтай шықты, артында бірде-бір жауынгер қалған жоқ» деп басылыққа баяндалды. Алайда өзеннің арғы жағында қалған шекаралық тағы үш ай бойы Ауғанстанда жауынгерлік тапсырмаларды орындады. Мәскеу тарапынан Ауғанстаннан әскерлерді шығару туралы ешқандай ақпарат болған жоқ. Америкалық баспасөздің мәліметтері

бойынша осы операция кезінде Кеңес Одағының 523 жауынгері мен офицері қаза тауып, қаншама адам тұтқында қалды. 40-армия шыққаннан соң да шабуылдаушы можахедтерге қарсы қиянақтасқаны айқын болды. 1989 жылдың 23-26 ақпандағы «Тайфун» операциясы кеңес әскерлерінің ауған жеріндегі он жылға созылған соғыстағы ең ақырғы ұрысы болды.

Ауғанстан соғысы – Кеңес Одағы тұсындағы тарихтың ең қайғылы беттерінің бірі. Он жылға жуық бөтен елдің мүддесін қорғаған Ауғанстандағы шектеулі контингент әскерлері құрамында Қазақстаннан 22 269 жауынгер интернационалдық міндетін атқарды. Олардың 924-і сұрапыл шайқаста ерлікпен қаза тапты, 21 адам хабар-ошарсыз кетті, мындаған жігіт елге мүгедек болып оралды. Қаншама қазақ отбасына қасірет өскелен айдалады Ауғанстан соғысы біз үшін осылай аяқталған болатын. Сондықтан жыл сайын бұл күні табаны құрқытып он жылға жуық созылған соғыста қаза болған қаруластарының қабіріне барып тағзым етіп, еске алады, сүйегі шет елде қалғандарға бағыштап құран оқылады.

Республика бойынша Ауған соғысы

ардагерлерінің отыздан астам ұйымы бар. Тек Алматы қаласының өзінде ғана Ауғанстан соғысы ардагерлерінің 17 қауымдастығы бар екен. Осы шапырап жүрген бағыттары, мақсаттары бір ұйымдарды біріктіріп, бір тудың астына жинау үшін 2005 жылдың шілдесінде Ауғанстан соғысы ардагерлері өз құрылтайларын өткізген болатын. Бұл жиынға Қазақстанның 14 облысынан 19 ауғандық ұйым өкілі қатысты. Осы құрылтайда «Ауған соғысы ардагерлері ұйымдарының қауымдастығы» құрылып, барлық ауғандық ұйымдар қауымдастыққа бірігуі керек деп бірауыздан келісімге келген болатын. Қазіргі кезде республика бойынша 30-дан астам ұйым осы қауымдастыққа кіреді.

Ауғанстан соғысы (1979-1989 жылдар) Кеңес үкіметінің Қарулы күштері үшін, соның ішінде қазақстандық жауынгерлер үшін КОКП ОК Саяси бюросының Ю.Андропов, Д.Устинов, А.Громыко, Л.Брежнев сияқты санаулы ғана мүшелерінің, аяқастынан құпия түрде қабылданған шұғыл шешімінен басталды. Сол кезде Ауғанстанда билікке таласқан ресми үкімет пен оппозиция (можахедтер) арасында қарулы қатығыстар басталған болатын. Күрестің басты мақсаты Ауғанстан жерінде толықтай саяси бақылау жүргізу болды. КСРО Саяси бюросы КСРО-ның ықпалын кеңейту мақсатында Ауғанстанға қол үшін беріп, сыртқы агрессиядан қорғау керек деген шешімге келеді. Сөйтіп Ауған елін басқарып отырған шах Хафизулла Амиді алып тастап, орнына Бабрак Кармальді отырғызу туралы идеясын күш көрсету арқылы жүзеге асырды. Осылайша, Кеңес

Одағының әскерлері ұзақ жылдарға жалғасқан қарулы қатығыстардың қалғандарының бірі еді. 12 желтоқсан күні Қазақстан мен Орта Азия республикаларында жасакталған «мұсылман батальоны», артынан екі күннен кейін Баграмға тағы бір батальон кірді. Осы үш батальонның көмегімен Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінің (КГБ) жекелеген кішігірім отрядтары «Шторм» операциясына кірісетін болып жоспарланды. Осылайша, 27 желтоқсан күні Аминнің сарайына шабуыл жасалды. Бірнеше қала можахедтерден тазартылды. Жаңа билік ауған жерінің барлығына үстемдігін жүргізе алған жоқ. Соғыстың ұзаққа созылуына бір жағынан осы себеп болды. Бұл соғыстың абырой епермейтінін Кеңес үкіметінің басшылары арада 3-4 жыл өткеннен кейін түсіне бастады. Бірақ «болары болып, бояуы сінгеннен кейін», кеш түсінді. 1983 жылдың 19 мамырында Пәкістандағы елші В.Смирнов КСРО-ның Ауғанстандағы әскерлер контингентін алып шығуға мүдделі екендігін ресми түрде жариялады.

Саяси бюро осылайша, балшыққа

каласына барып жайғасқан болатын. Бұл Кеңес Армиясының Ауғанстанға кірген алғашқы бөлімі еді. 12 желтоқсан күні Қазақстан мен Орта Азия республикаларында жасакталған «мұсылман батальоны», артынан екі күннен кейін Баграмға тағы бір батальон кірді. Осы үш батальонның көмегімен Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінің (КГБ) жекелеген кішігірім отрядтары «Шторм» операциясына кірісетін болып жоспарланды. Осылайша, 27 желтоқсан күні Аминнің сарайына шабуыл жасалды. Бірнеше қала можахедтерден тазартылды. Жаңа билік ауған жерінің барлығына үстемдігін жүргізе алған жоқ. Соғыстың ұзаққа созылуына бір жағынан осы себеп болды. Бұл соғыстың абырой епермейтінін Кеңес үкіметінің басшылары арада 3-4 жыл өткеннен кейін түсіне бастады. Бірақ «болары болып, бояуы сінгеннен кейін», кеш түсінді. 1983 жылдың 19 мамырында Пәкістандағы елші В.Смирнов КСРО-ның Ауғанстандағы әскерлер контингентін алып шығуға мүдделі екендігін ресми түрде жариялады.

Саяси бюро осылайша, балшыққа

кіріп алып, енді былғанбай шығудың жолдарын іздегіре бастады. 1986 жылдың ақпанында болған КОКП ХХ-VII съезінде М.Горбачев әскерді кезенге бөліп, ауған жерінен шығару жоспарын жасау керектігін мәлімдеді. 13 қарашадағы Саяси бюронның отырысында Михаил Горбачев: «Біздің Ауғанстанда соғысып жатқанға алты жыл болды. Егер бұл іске басқаша келмесек, әлі 20-30 жыл соғысатын боламыз» деп мәселені көлденеңнен қойды. Оның сөзін Бас штабтың бастығы, маршал Ахромеев те қолдады: «Біз Кабулды, провинциалдық орталықтарды бақылауға алдық, бірақ басып алған жерлерімізге билік орната алмадық. Біз ауған халқы үшін күресте жеңіліс таптық» деп ағынан жарылды. Сөйтіп, осы отырыста Ауғанстандағы барлық әскерді екі жылдың ішінде алып шығу туралы келісілі.

Ауған соғысы аяқталған жылы «Правда» газетіне соғыстағы адам шығынының жалпы саны жарияланды. Онда қаза тапқандар 13 833 адам деп көрсетілген. Көрсетілген адам шығыны жыл сайын көбейе түсті. 1999 жылдың 1 қантарындағы дерек бойынша ішінде майдадан өлгендер, жаралан, аурудан, оқыс жағдайдан қайтыс болғандар, хабар-ошарсыз кеткендер бар, барлық қаза тапқандардың саны Кеңес Одағы Армиясынан – 14 427 адам, Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінен (КГБ) – 576 офицер, Ішкі істер министрлігінен – 28 адам. Барлығы – 15 051 адам. Жараланған, контузия алғандар – 54 мыңға жуық, ауырғандар – 416 мың адам. Кеңес Одағының ауған соғысынан көрген зияны осындай қасіретті болды.

Кеңес Одағы әскерін шығарғаннан кейін Ауғанстандағы Нәжибулла режимі тағы үш жылдай тұрды. 1991 жылы оның қолдаушысы КСРО ыдырап, жеке-жеке мемлекеттерге бөлінді кетті. Экономикасы тұралаған Ресей оған ешқандай көмек бере алмады. Сөйтіп, 1992 жылы сәуірде можахедтердің дала командирлері коалициясы Нәжибулла билігін төңкеріп тастады.

ПЕҢЧАҢ ПАРАҚТАРЫ

Қазақстандық спортшылар үшін Оңтүстік Кореяның Пеңчанында өтпін жатқан қысқы Олимпиада ойындарының тоғызшы күні тамамдалды. Юлия Галышеваның медалінен кейін әлі жағымды жаңалық жоқ. Күн сайын спортшыларымыздың сәтсіз жарыстарына куә болып отырмыз. Дәл қазір Қазақстан жалпы медаль саны бойынша 20-орында тұр. Бұл көрсеткіш те күн өткен сайын төменге құлдырап барады. Бізбен бірге осы орында Испания бөлісті. Үздіктер туралы айта кетсек, Германияда 8 алтын, 2 күміс және 4 қола медаль бар. Норвегия құрамасының енішінде – 6 алтын, 7 күміс және 4 қола. Нидерландыда – 12 (5-5-2), АҚШ – 8 (5-1-2) және Канадада – 11 (3-4-4).

Қазақстандық фристайлшылар акробатикадан финалға шыға алмады. 15 ақпан күні өткен алғашқы іріктеудің нәтижесінде ақтық сынға алты спортшы өтті. Бұл дисциплинада еліміздің атынан Жанбота Алдабергенова, Ақмаржан Қалмұрзаева, Маржан Ақжігіт және Аяна Жолдас қатысқан еді.

Фристайлшыларымыздың ішінен ең үздік нәтиже көрсеткен – Алдабергенова (7-орын). Одан кейін Ақжігіт 12, Қалмұрзаева 16 және Жолдас 18-орынды иеленді. Соңғы екі спортшы бағдарламасын орындау барысында сүрінді.

Биатлоннан ерлер арасында 20 шақырымға жеке жарыс өтті. Ең жақсы нәтижесі – 61. Бірақ бұл – көңіл көншітерлік жаңалық емес.

Үздік нәтиже иесі – Максим Браун. Оның ізін жалғай Василий Подкорытов, 72-орында Тимур Хамитгалин, 83-орында Владислав Витенко тұр. Бір айта кетерлігі, Витенко барлық спортшыларды түйіндеп тұр. Өйткені жалпы қатысқандар саны да 83 болатын. Ол 7 рет мүлт кетсе, Браун, Подкорытов және Хамитгалин екі реттен кателесті.

Жоғарыда атап өткен биатлоннан әйелдер құрамасы да 15 шақырымға жеке жарысқа шықты. Бірақ үздік 40 спортшының қатарынан табыла алмады.

Қазақстанның атынан Галина Вишневская, Дарья Климина, Ольга Полторанина және Алина Райкова қатысқан еді. Вишневская – 45-орында. Дистанцияда ол үш рет мүлт кетіп, 46 минут 23,4 секундта мәреге жетті. Полторанина болса, 2 рет кателесіп, 46 минут 36,5 секундта аяқтады. Оның нәтижесі – 46. Райкова 46 минут 37,4 секундта мәре сызығын атап, 47-орынға табан тіреді. Климинаның нәтижесі – 51-орын (46 минут, 44,4 секунд).

Валерий ПОЛЬХОВСКИЙ, биатлоннан Қазақстан құрамасының жаттықтырушысы:

АТУҒА КЕЛГЕНДЕ МҮЛТ КЕТТІК – Қыздардың жолы болмаған тұс – ату. Осы жерде мүлт кете бердік. Негізі, бұдан сапалы болады деп үміттенген едік. Оның маңызы да жоғары. Вишневская туралы айтарлықтай пікір білдіру қиын. Жарыстан кейін қыздарды әлі көрмедім. Бәлкім, толқып кеткен шығар. Соның салдарынан жөнді ата алмаған болар.

Дарья КЛИМИНА, биатлоншы:

ОСЫ ОРЫНҒА ЛАЙЫҚ ЕКЕНМІН – Көрсеткен нәтижеме көңілім толмады. Шаңғы жақсы жүрді, бұдан да жақсырақ шығуға болар еді. Атканым, оның сапасы да нашар болды. Екі айып ештеңе емес, бірақ соған кеткен есіл уақытты ойласам, көңіл-күйім түседі. Өте өкінішті. Құдай бізге сұрағанымызды емес, лайық болған дүниені ғана береді. Демек, осы орынға лайық болғаным. Алда қай бағытта жұмыс істеп, қай жерге күш салу керетін түсіндім десе болады.

Владимир СМЕРНОВ, Олимпиада чемпионы:

ПОЛТОРАНИНГЕ СЕНІМ АРТАМЫЗ – Команданың жақсы, жарыс жолында өздерін жақсы ұстайды. Сол себепті әлбетте, жоғары нәтижелерге дәмеліміз. Ең бірінші кезекте, Алексей Полторанинге бәріміз үміт артып отырмыз. Меніңше, классикалық стильде оның мүмкіндігі көп сияқты. Сондықтан барша олимпиадашыларға сәттілік тілеймін.

«Айқын» газетінің ұжымы редакцияның жанашыры, танымал әнші Канат Құдайбергеновтың анасы **Үміт ШОҒАНБАЙҚЫЗЫНЫҢ** қайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып, көңіл айтады.

БӘРЕКЕЛДІ!

АКАДЕМИЯЛЫҚ АТАҚ АЛДЫ

Еліміздің Үкіметі қаулысымен Махамбет атындағы Атырау облыстық қазақ драма театрына академиялық атақ берілді.

Тұрсын ҚАЛИМОВА

Атырау облысы

Бұл өнер ұжымы 1938 жылы Үкімет қаулысымен мемлекеттік театр болып құрылды. Негізін Гурьев қаласындағы көркемөнерпаздар үйірмесінен шығып, алты айлық студияны бітірген талантты жастар мен Петропавлда үш жыл жұмыс жасап, Гурьевке көшірілген сахна артистері құраған бұл өнер ұжымы республиканың батыс өлкесінде ашылған екінші қазақ театры болды. Батыс аймақта бірінші болып 1934 жылы ашылған Орал театры 1948 жылы сол кездегі саясат салқынынан жабылып, Гурьевке көшірілген.

Осылайша, бүгінгі Махамбет атындағы Атырау облыстық қазақ драма театры 1938 жылы 9 мамырда М.Әуезовтің «Түнгі сарынымен» театрдың шымылдығын ашты. Мұнайшылар Мәдениет үйінде үлкен шабытпен ойналып, халық қуанышпен тамашалаған бұл спектакль туралы баспасөз де бөрікін аспанға ата жазды.

Атырау облыстық қазақ драма театрының аға буынын тәрбиелеуде режиссер, драматург, актер, қазақтың ұлттық театр өнерінің негізін салушылардың бірі,

қоғам және театр қайраткері Жұмат Шаниннің еңбегі зор болды. Ж.Шаниннің тәрбиесін көрген Қ.Төлеков, А.Ахметова, Ж.Маналова, З.Сүлейменова, Ы.Иманқұлов, К.Иманғалиева сияқты аға буын өкілдері театрдың қалыптасуына мол еңбек сіңірді. Театрда әр жылдары Ш.Гатаулин, А.Сусанов-Саянский, А.Есенбаев, Н.Леготин, Р.Шарафутдинова, М.Камбаров, К.Жетпісбаев, З.Есбергенова, Ш.Зұлқашев режиссерлік қызмет атқарды.

Академиялық театр – жетекші және тарихы бай театрларға берілетін құрметті атақ. 1919 жылы енгізілген осы атаққа батыс өңірлері бойынша алғашқы болып

Махамбет атындағы қазақ драма театры ие болып отырғаны театр сүйер халыққа қуаныш сыйлап отыр. Атыраулықтардың қуанышымен ортақтасқан Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, сыншы Әлия Бөпежанова: «Академиялық театр атағы тарихи терең, дәстүрді сақтаған, халықтың руханиятына қызмет еткен театрларға беріледі. Махамбет атындағы облыстық қазақ драма театры – осы талаптарға жауап беретін үлкен өнер ордасы. Бұл театрда Ж.Шаниннің тәрбиесін көрген аға, орта буын қалыптасты. Қазіргі күні сол буын жалғастығы үзілмей руханиятқа ерекше еңбек сіңіріп отыр» деп баға берді.

ЗАМАНДАС

СӘБІЗДІҢ ПАЙДАСЫ БАР БІЛГЕНГЕ

Фархат Әбдікелмелов – 29 жаста. Ол «Казфосфат» ЖШС-де еңбек қорғау бөлімінің басшысы болып қызмет атқарады. Тараздық жігіттің бойы – 2 метр 2 сантиметр.

Ерман ӘБДИЕВ

Жамбыл облысы

Ерекше ұзын азаматты көргендер бойшан жігітке қалада карап, танданысын жасыра алмайды екен. Тіпті орындары-орынсыз тәптіштеп, сұрақтың астына алатындар да бар көрінеді. Кейбірі естелікке суретке түсу үшін де мазалайды екен. Бір қызығы, ұзын жігіттің болмысына қызыға да қызғана қарайтын-дардың арасында нәзік жандылар ерекше көп. Қылықтыларды ұзын

жігіттің бойы қатты еліктіретін шығар. – Елден еренмін дей алмаймын. Мені өзгелерден ерекше көрсететін бойым ғана. Мектеп жасында құрдастарымның арасында да ерекше ұзыны мен болатынмын. Жұрттың жеген жемісі мен ас-ауқатын тұтындым. Тек бір ғана өзгешелігім – кішкентай кезімде сәбізді сүйсініп жейтінмін. Ата-анамның бойларын айта кетсем: анам – 1,59, әкем – 1,78 см. Ол кісілер мен сияқты аса ұзын емес. Басқа туған-туыстарымның арасында да мен сияқты ұзынын естіген де, кездестірген де емеспін. Өз бойымның ұзындығын табиғи болмысым деп ұғамын, – дейді Фархат.

Фархат бала күнінен бойына қатысты түрлі лақап аттарды естіп өскен. Сондықтан болар, жасөспірім шағында көпшілік арасында әлдебір ыңғайсыздықты сезініп, сырт көзден қысылып өскенін жасырмады. Бүгінде керісінше бойының

ұзындығын қалыпты жағдай деп түсінеді. Дегенмен тұлғасының елден ерек ұзын емес, бәрімен бірдей болғанын қалайды екен. Спортты жан-тәнімен сүйіп, салауатты өмір салтын қолдап өскен Фархаттың спортқа деген қызығушылығы 8 жасында боксқа алып келеді. Араға екі жыл салып, бокстан қол футболына ауысады. Одан кейін 1 жыл дзюдоға қатысады. Әлі күнге қол үзбей қатысып келе жатқан спорты – баскетболға 16 жасында келді. Күні бүгінге дейін баскетболды жанына жақын тартып, қатысып жүр.

– Бойымның ұзындығы, әсіресе үй шаруасында өте қолайлы. Дегенмен қиындық туыратын сәттер де кездеседі. Сондай ыңғайсыздықты қоғамдық көлікке мінгенде сезінемін – тік тұра алмай қаламын. Бейтаныс адамдар ыңғайсыз тұрғанымызды көріп, өз орындарын ұсынатын кездер де кездеседі, –

дейді ол. Сұңғак жігіт үшін киім кию мәселесі де біршама өбегірлік туырады екен. Себебі, қазіргі өлшем бірдей киімдердің етек-жеңі Фархат үшін тым қысқалық етеді. Сол үшін аяғынан таусылып, сауда-саттық орындарын ұзақ аралайтынын айтады. Аяқкімінің өлшемі – 46. Айтпақшы, Фархаттың жары Светланаң да бойы екі метрге жетексін. Қазақтың «Шаньрағын биік болсын!» сөзінің тура мағынасы осы отбасыға айтылған-ау.

ЕСКЕ АЛУ

АЯУЛЫ ЖАН ЕДІ...

Өмір деген – сырғып ағып жатқан уақыт. Кейде сол өмірдің қадірін бағамдай бермейміз. Жақын жаңадардан айырылғанда ғана бұл дүниенің жағандығы есімізге түседі. Өкініш пен қайғыдан өзегіміз өртенеді.

Нүргүл Мулинованың фәни дүниеден бақи дүниеге өткеніне – 40 күн. Ол айналасындағы адамдарға жан шуағын шашқан, тірі жанның көңіліне қаяу түсірмеген, өзінің адамгершілігі мен қазақ әйеліне тән сабырлы қалпы арқылы талайлармен сыйласа, сырласа білген адам еді. Алдына үлкен мақсат қойды. Жоғары білім алды, отбасын құрды, үлгілі отанасы атанды. Әр күні шаттыққа толы,

ағайын-туыс, достары арасында құрметке бөленді. Ұл-қызының әрбір жеңісі мен қызығына кенеліп, құдай қосқан жары Бақытжанмен бірге немерелерінің шаттық шуағына шомылды. Өмірдің небір қиындығы мен ауырталығын белі қайыспай көтере білді. Үміт еткен ұлы өмірден ерте кеткенде де мойымады. Құдайдан үмітін үзбеді. Екі ұлы ер жетті, қызы бой жетті. Немерелерінің апыла-тапыл басқанын, аңкылдап қолтығына тығылып, асыр салғанын көрді. Алайда тосыннан жабысқан жаман дәрт аурухана төсегіне таңып, соңғы жылдары сағын сындырды. Жаны қанша қиналса да отбасына деген шексіз махаббатын, сөнбес сәуле мен ертенгі күнге үмітін

жалғалды. Ауру өбден мендеп, жағдайдың оналмасқа беттеген сәтінде де жолдасы Бақытжанның, ұл-қыздарының жағдайын ойлап, бөйек болды.

Тағдырдың жазғанына көнбеске не шара? Ешкім де ажалға араша тұра алмады. Нүргүл өмірден өтті. Қайғыдан бәрміз есеңгіреп қалдық.

Нүргүлдің ішкі қуатына қайран қалушы едік. Сөйтсек, ол сабырдан жаратылған жан екен. Мейірімді ұстаз, адал жар, мейірбан ана, аяулы дос бола білгендігі үшін де біз оны әркез қимастықпен еске аламыз. Өмірге деген құштарлығы ерекше еді. Артында қалғандар, біз, соны өзгелерге үлгі етеміз. Нүргүлдің жарқын бейнесі жалдымызда жаңғырып тұратын болады.

Жаңыл БАЯНБАЙҚЫЗЫ, Тұрсынбек МҰҚАНБЕТ және достары Алматы облысы Қарасай ауданы Абай ауылы

Директор – Бас редактор – Нұртөре ЖҮСІП

Серікбол ХАСАН – Бас редактордың бірінші орынбасары
Ермахан ШАЙХЫҒҰЛЫ – шығарушы редактор
Асқар БЕК – жауапты хатшы
Гүлжан СӘДЕНҚЫЗЫ – жауапты хатшының орынбасары
Берік БЕЙСЕНҒҰЛЫ – веб-сайт редакторы

БӨЛІМ РЕДАКТОРЛАРЫ:
Камила ДҮЙСЕН – саясат, экономика
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ – ақпарат, спорт
Гүлзина БЕКТАС – руханият, әлеумет
Жолдасбек ДУАНАБАЙ – меншікті тілшілер бөлімі, тел.: 8 (727) 315-59-60
Мәдіхан ДҮЙСЕБЕКОВ – техникалық редактор

ШТЕЛЕДЕГІ ТІЛШІЛЕР:
Раушангүл ЗАҚАНҚЫЗЫ – 81036304178420, (Мажарстан)
Дәурен ОМАР – 8106613764808083, (Қытай)

АСТАНА БЮРОСЫ:
Амангелді ҚҰРМЕТҒҰЛЫ – 878789746272 (Астанадағы тілшілер қосынның менеджері)
Айхан ШӘРІП – 8 (7172) 935784
Нұрсұлу АЙБЕКҚЫЗЫ – 87058324073
Серік ЖОЛДАСБАЙ – 87029151514

ЖАРНАМА БӨЛІМІ:
315-03-03.
E-mail: zuhra-31@mail.ru

Газет аптасына 4 рет шығады

Газет «Айқынның» компьютер орталығында беттелді
ТАРАЛЫМЫ: 40 000
АПТАЛЫҚ ТАРАЛЫМЫ: 160 000

Тапсырыс №2624
Алматы қ. «Дәуір», Ш.Қададақов көшесі, 17-үй
Астана қ. «Медиа-холдинг» «ERNUR» ЖШС
Сырт көшесі 30, тел.: 8(7172) 99-77-77
Шымкент қ. «ERNUR-press» ЖШС. Әлмұхамедов көшесі 22, тел.: 8(7252) 53-06-66, 54-07-47 ішкі 114

«АЙҚЫН» ГАЗЕТІНІҢ ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ:
Кәсіпорындар, мекемелер үшін – 15102
Зейнеткерлер, соғыс ардагерлері үшін – 55102
Жеке жазылушылар үшін – 65102

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникация министрлігі, байланыс, ақпараттық және ақпарат комитетінде тіркеуге алынған, есепке қою туралы №16119-Г куәлігі 29.08.2016 жылы берілген

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕНЖАЙЫ:
050000. Алматы қаласы, Абылай хан даңғылы, – 79, 2 қабат
Байланыс телефоны: Алматы (727) 315-24-56. Астана (7172) 94-57-84
e-mail: aikyngazeti@gmail.com, aikyn_nurmedia@mail.ru

• Редакция авторлар мақаласы мен жарнама мазмұнына жауап бермейді.
• Авторлар қолжазбасы өңдегенді және кері қайтарылмайды.
• Көлемі үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданады.
• «Айқын» жарияланған материалдарды көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынған, газетке сілтеме жасалуы міндетті.

Кезекші редактор – Абай АЙМАҒАМБЕТ